Ára: 200 FORINT

69. évf. 15. szám 2014. augusztus 15. Év 19. 5774.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

AZ IFJÚSÁG ÉGŐ LÁNGJA

Holokauszt-túlélők gyújtották meg a gyertyákat az ezüstfánál

Idén, a magyarországi holokauszt 70. évfordulóján immár huszonötödik esztendeje rendezte meg hagyományos mártír-istentiszteletét az Emanuel Alapítvány. A Raoul Wallenberg Emlékparkban álló ezüstfánál az emlékezés hat gyertyáját a vészkorszak túlélői lobbantották lángra.

Frölich Róbert főrabbi

Hatikva. Az izraeli himnusz, a remény himnusza. *Oláh Gergő* énekes a mártírok iránti tiszteletből megtanulta a héber dalt. A fiatalember ünnepélyes, tiszta hangja áhítatos csendet teremt, átadva a szívmelengető érzést, amely Erechez fűzi hallgatóit. Utána *Gerendás Péter* két dala csendül fel az előadó gitárkíséretével, az első a Jiddise máme. „Karodban békesség várt rám." Ez a békesség, biztonság szűnt meg egy olyan korszakban, amikor az anyai ölelés sem védelmezhette meg azt, aki zsidónak született. 70 évvel ezelőtt.

Zoltai Gusztáv, az Emanuel Alapítvány titkára, a Dohány utcai zsinagóga világi elnöke Schwartz Emanuelről mesél. Arról a vállalkozó kedvű zsidó emberről, aki a 19. század 80-as éveiben kivándorolt Amerikába, a szabadság földjére, hogy reménnyel telve szerencsét próbáljon. Jiddis volt az anyanyelve, hamar megtanult angolul, de magyar gyökereit nem felejtette el. „Meséld el fiaidnak" – szól a tanítás, amelyhez Schwartz Emanuel Amerikába szakadt magyar zsidóként mindig hű maradt.

Az ő unokája *Tony Curtis,* a híres filmcsillag. Fényes karriert futott be, mint oly sok magyar zsidó, aki Amerikába menekült, köztük Neumann János, Teller Ede – mondja Zoltai. Tony tovább vitte nagyapja örökségét. Egész életében fontosnak tartotta magyarságát és zsidóságát. Így aztán amikor felkérték, hogy vegyen részt egy budapesti holokauszt-emlékmű felállításában, a tervet anyagilag is komoly erőkkel támogatta.

Az emlékmű helyének a Dohány utcai zsinagóga tőszomszédságában lévő teret szemelték ki, és megszületett *Varga Imre* Kossuth-díjas szobrászművész alkotása, az ezüstfa. Az ágait lehajtó szomorúfűz levelei az áldozatokat jelképezik. Zoltai meghökkentő összefüggésben említi az adatokat: a normandiai partraszálláskor kevesebben haltak meg, mint egy nap alatt Auschwitzban. „Bosszú nincs, de felejtés se legyen" – így a szónok. – A magyar lakosság nem fordult vissza a múltjába, mert az a múlt elvérzett, annak vége van.

Két és fél évtizede áll az ezüstfa. Volt, hogy Az Élet Menete innen indult, és ide érkezett. Huszonöt éve létezik egy demokratikusan működő zsidó szervezet, amelyet a romokból építettek újjá, beleértve az adminisztratív és pénzügyi hálózatot. A zsidó élet felvirágzott: ma újra hívők töltik meg a templomokat, van zsidó középiskola, egyre többen végeznek az ORZSE-n. Varga Imre ezüstfája új kezdet és egyben összegzés.

A huszonöt év alatt történtek közül az egyik legnagyobb eredmény a német kárpótlás. Ennek köszönhetően a holokauszt túlélői, ma már kisnyugdíjas, beteg emberek a 80. életévük körül, hozzájuthatnak az oly sokat jelentő anyagi, ugyanakkor szimbolikus segítséghez – hangsúlyozza Zoltai.

Háromszor idősebb, mint ez a negyed század – mondja önmagáról Zoltai Gusztáv, aki most túlélőként fordul a megjelentekhez. Kisgyerekként élte át a vészkorszakot. Édesapja munkaszolgálatban halt meg, ő megtapasztalta a csillagos házat, a gettót, ahonnan édesanyját a nyilasok elhurcolták, hogy a gyűjtőből Bergen-Belsenbe, a pusztulásba szállítsák. Zoltai ismerősöknél, rokonoknál, szomszédoknál rejtőzködött, a felszabadulás után zsidó árvaházban nevelkedett. Később tudta meg, hogy édesanyja nagybetegen, pokoli kínok közt éhezve halt meg a lágerben. Néhány éve hazahozatta a koporsóját, azóta a Kozma utcai temetőben mondhatja érte a kádist.

Az élet ezüstfája másfajta emlékmű, mint amilyen most épül Budapesten, a civil tiltakozás ellenére. Zoltai itt a készülő második világháborús állami monumentumra céloz. De tiltakozni kell, folytatja, mert a gyilkosoknak és az áldozatoknak nem lehet közös emlékművük. Hogy mégis létrejön egy ilyen, az a hibás emlékezetpolitika miatt történhet meg.

Tóth Emil főkántor éneke az alázatos könyörgés és a vigasztaló bizakodás imája. Majd *Frölich Róbert* főrabbi áll fel a szószékre. „Ismeritek a vidám rőzselángot / S ropogását a vályog-tűzhelyen? / A nyílt arcokat, a nyájas világot, / Hol tréfa és dal önként megterem? / Recsegő gallytól, pattogó szilánktól / Lestem el egykor a dal ütemét. / Hol az a tűz? Mi lett a rőzselángból? / Nekem elhamvadt – talán másnak ég" – idézi Kiss József Tüzek című költeményének egy részletét. Kiss Józsefnek még megadatott a jiddise máme, a zsidó anya által összefogott, gyámolított család – mondja Frölich. Nyolcvan esztendővel ezelőtt még élt a hatikva, a remény. Péntek esténként a zsidók gyertyát gyújtottak otthonaikban, álltak a chéderek, a jesivák, üzemelt a szatócsbolt, a Löwinger-féle húsbolt. Szólt az ima reggel és este, sábeszkor a rabbik felvették rabbiruhájukat, gyerekek zsivaja verte fel a templomudvarok csendjét. És a jiddise máme valamennyiüknek ott volt, szíve együtt dobogott gyermekeiével. Ennek a jiddise máménak a szíve pusztult el Auschwitzban. Hol van a tűz? Mi lett a rőzselángból, amely melegített, és bevilágította az életet? – teszi fel Frölich ismét a szónoki kérdést. A tűz égetett, gyilkolt, embereket pusztított el. Aztán kihunyt a láng.

Azt hittük, végleg kihunyt a gyilkos tűz, folytatja a főrabbi, hiszen a Szövetségesek legyőzték a náci fenevadat. Feléledt a remény. Izrael kicsiny maradéka, aki túlélte az öldöklést, és akik utána születtek, azt hitték, újra fellobban az életet adó láng. De, folytatja a szónok ismét Kiss Józseffel, „Az én mezőmön nem értek kalászok, / Az én aratásom egy marék virág, / Az én gyönyöröm az álomlátások, / Az én világom egy álomvilág."

Ma, 70 évvel azután, hogy az első vonatok elindultak Magyarországról Auschwitzba, azt kell tapasztalnunk, hogy álomvilágban éltünk – figyelmeztet Frölich. Úgy nőttünk fel, hogy soha többet nem történhet meg az, ami akkor. Hogy tanult a világ a múltból. De nem. És mi sem tanultunk. Anyáink, apáink azt hitték, megvédik őket, hiszen jogkövető állampolgárok. Mi is azok vagyunk. De nem védenek meg. És ha csak az interneten, a kocsmákban, az utcán lehetne találkozni a fasizmussal, akkor mondhatnánk: marginális jelenség. Ám a „múlt" ott van a Parlamentben, a sajtóban. Azt állítják, a zsidók túllihegik a dolgot, meg hogy az nem is úgy volt. Ha mindezt csak az utcán hallanánk, még az is sok volna. De összemosnak minket a gyilkosainkkal, igazságunkat alárendelik a napi politikának, a gyűlöletnek, a kicsinyes érdekeknek. Frölich szintén a készülő állami emlékműre céloz: gyilkos és áldozat nem kaphatja ugyanazt az emlékművet. Sőt, a gyilkosok semmit sem kaphatnak.

Az egyik vád, hogy a zsidóknak semmi sem elég. Nos, válaszol a főrabbi, még túl sok is. Sok az új gyűlölet, amely felénk árad. Mi csak azt kérjük, a halottainkat hagyják végre békén. Hagyják, hogy a szívünk, a lelkünk végre nyugalomra leljen, hogy a gyermekeinknek huszonöt év múlva ne ilyen beszédet kelljen hallaniuk.

Frölich Róbert főrabbi végül most, a 70. évfordulón a Mindenség Urához fordul, hogy hallja a hangunkat, lássa a szívünket, érezze a lelkünket, adjon igaz békességet, nyugodalmat ebben az országban és az egész földön.

Tóth Emil recitálja a Kél málé ráchámim imát. Az ünnepséget közös kádis zárja. Előtte hagyományosan meggyújtják az ezüstfa előtti hat gyertyát, amely a hatszázezer magyar zsidó áldozatot jelképezi. A szokásos protokollal ellentétben most nem politikai méltóságok, hanem holokauszttúlélők lobbantják fel a lángokat. *Sommer Katalin* Wallenberg-megmentett az elsőt, *Lazarovits Ernő* a másodikat, *Gottfried Zoltánné a* harmadikat, *Katz Tamás* a negyediket, *Szőnyi Tibor* az ötödiket. Reszketeg, idős emberek. Majd a magyarországi zsidó ifjúság nevében *Bandi Ágnes* lép elő – fiatal kislány, ő már harmadik generációs túlélő lehet. És a hatodik gyertya, az ifjúság lángja is lobogva ég.

Rados Virág

Izrael Állam nagykövetségének közleménye

A szavak ölhetnek

Megdöbbenéssel és aggodalommal értesültünk arról az Izrael-ellenes és antiszemita horrorshow-ról, amelyet Érpatak polgármestere és társai követtek el.

Egy magyar szélsőjobboldali, helyi politikus ismételten a legrosszabb felbujtó szavakat használja Izrael első számú vezetői ellen. Támogatói tapsviharának kíséretében gyakorlatilag nyilvánosan elkövetett gyilkosságra buzdított.

Horrorshow

A klasszikus kettős mércének megfelelően ezzel a hitvány cselekedettel, a veszélyes szavakkal és a felbujtás képeivel ez a szélsőjobboldali helyi politikus az áldozatoknak tett szemrehányást, nem pedig a Hamasznak, a palesztin terrorszervezetnek, amely háborús bűnöket követ el, amikor rakétáival izraeli civilekre lő, és amikor saját polgárait élő pajzsként használja. Ennek a terrorszervezetnek az alapokmánya Izrael Állam elpusztítására szólít fel.

Demokratikus országként Izrael tiszteletben tartja a gyülekezés szabadságát és a szabad véleménynyilvánítás jogát, de soha nem fogja elfogadni az olyan tetteket és kifejezéseket, amelyek zsidóellenesek, a rasszizmust, az idegengyűlöletet népszerűsítik, és más emberek meggyilkolására szólítanak fel – mint ahogy azt Érpatakon hallottuk. Egy nagyon veszélyes határvonal került átlépésre.

„A szavak ölhetnek. Magyarország kormányának cselekednie kell, hogy megállítsa ezeket a veszélyes tetteket. Biztos vagyok benne, hogy hamarosan, a magyar törvényeknek megfelelően kivizsgálják ezt a tettet.

Tudom, hogy a magyar társadalom többsége egységesen elutasítja és elítéli ezeket a szörnyű, sértő és mocskos szavakat, tetteket" – mondta *Ilan Mor,* Izrael Állam nagykövete.

OS

9 770133 350099 14015

Miskolc: Összefogni hazánk egyik legszebb zsinagógájáért

Szántó István interjúja Heisler Andrással, a Mazsihisz elnökével

Miskolcra látogatott *Heisler András,* a Mazsihisz elnöke az újonnan megválasztott ügyvezető igazgatóval, *Kunos Péterrel.* Megtekintették az életveszélyesnek nyilvánított, megsüllyedt, omladozó Kazinczy Ferenc utcai zsinagógát, majd az ugyancsak százévesnél régebbi imateremben találkoztak a helyi közösséggel.

Minek köszönhető az érdeklődésük? – kezdtük a nem éppen udvarias kérdéssel.

Az utóbbi egy esztendő során a Szövetség vezetése rendszeressé tette a vidéki közösségek látogatását. Részben önálló utakként, mint a miskolci látogatás, részben a holokausztmegemlékezések kapcsán mintegy tucatnyi közösségnél személyesen is megfordultam. Kunos Péter ügyvezető igazgató munkába állásával párhuzamosan eldöntöttük, hogy ezt a gyakorlatot folytatjuk, és igyekszünk felkeresni valamennyi hitközséget. Fontosnak tartjuk a közvetlen, személyes kapcsolatok erősítését, fontosnak feltérképezni, miként segíthetünk hittestvéreinknek a végeken. Első közös utunk idevezetett, mert tudjuk, a zsinagóga kapcsán talán itt a legnagyobb a baj. Össze kell fognunk az ország egyik legszebb vidéki templomának megmentéséért – ahol ráadásul aktív ortodox közösség működik. Láttuk, az emeleti rész már járhatatlan, s egyre jobban süllyed az épület. Örömmel hallottuk a hitközség elnökétől, hogy a beígért kormányzati segítség mellett már *Kriza Ákos* polgármester is támogatásáról biztosította a miskolci ortodox hitközséget. Egy biztos, ennek az épületnek a megmentése többszörösen túllépi a Mazsihisz anyagi kereteit.

Nemcsak a zsidóságot, a teljes hazai nyilvánosságot megdöbbentette a Mazsihisz és a Budapesti Zsidó Hitközség vezetésében végbement választási küzdelem.

Rögzíteni szeretném, a Mazsihisz ügyvezetője Kunos Péter. A budapesti közösség autonómiája a Mazsihisz számára ebben a kérdésben beleszólást nem engedélyez. Véleményemet több helyen elmondtam, nem kívánom megismételni.

A Mazsihiszen kívül a magyar zsidóságnak már van egy konkurense. Az EMIH, a chábád mozgalomra épült, Köves Slomó rabbi vezette hitközség. Kis létszámú, viszont a kormányhoz közelebb állva egyre nagyobb részt kapnak a költségvetésből. A két szervezet az utóbbi időben talán egyetlen kérdésben került szinkronba: egyaránt tiltakoztak a Szabadság téri megszállási emlékmű felállítása ellen.

Az EMIH számunkra nem konkurencia. Az viszont tény, hogy a *Köves Slomó* vezette közösség lojálisabb a mostani kormánykoalícióhoz, s ennek megfelelően nagyobb támogatást kapnak. Nem titok, a Mazsihisz árbevétele három forrásból ered. Az úgynevezett elhagyott, jogtalanul kisajátított zsidó ingatlanok utáni járadékból, a normatív támogatásból és a saját tevékenységünk kapcsán keletkező árbevételünkből. A Zsidó Nyári Fesztivál sikeres, folyamatosan nő a Zsidó Múzeum és a kegyeleti helyek látogatottsága.

Furcsa mód a történelmi egyházak állami protokolljában a zsidóság részéről mindig a világi vezetők szerepelnek. A katolikusoknál és a reformátusoknál mindig a főpapok képviselik az egyházat. Mi az oka ennek?

A zsidóság tradicionálisan mindig így szerveződött. Nagy tekintélyű országos főrabbink, *Schweitzer József* korára és egészségi állapotára való tekintettel már nem vállalja ezeket a protokolláris találkozókat. Fontosnak tartom a vallási vezetők megjelenését, ezért legutóbb a miniszterelnökhöz meghívtam *Kardos Péter* főrabbit is. Mint rabbi, mint holokauszttúlélő őszinte véleményével, autentikus megnyilvánulásaival hasznos tagja volt delegációnknak. Vallási vezetőinket a jövőben „helyzetbe" kell hozni – ezt azonban csak az ő aktív közreműködésükkel lehet megtenni.

Megkerülhetetlen a kérdés: a Mazsihisz és a zsidóság miként viszonyul a Közel-Keleten folyó, Izrael és a palesztinok közötti csatározásokhoz?

Nyilvánvaló, hogy mi Izrael Állam mellett állunk, miközben minden alkalommal a mindenki számára megfelelő békéért imádkozunk. Izrael önvédelmi jogát senki sem kérdőjelezheti meg. Tragikus, hogy a konfliktusnak civil áldozatai is vannak. De azt is látni kell, hogy a szomszédos Szíriában már kétszázezer halottja van a polgárháborúnak – miközben az európai újságok csak a gázai áldozatokról szólnak. Mi úgy látjuk, hogy a Hamasz fegyvereseit ugyanazok támogatják, akik Szíriában és Libanonban vagy Líbiában szítják az arabokat egymás ellen. Bízzunk abban, hogy a világ józanabb fele felismeri, hogy kétszínűség az, amely kétségbe vonja Izrael önvédelemhez való jogát.

(Az interjú eredetileg az Észak újságban jelent meg.)

Felnőtt egy új tudósnemzedék az ORZSE-n

Tudományos munkák e-könyv formában az egyetem honlapján

Megjelent az első három tudományos értekezés, amelyet az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem e-könyv formában bocsátott ki. A sorozat darabjai az intézmény honlapján olvashatók.

(Illusztráció)

A tudósképzés lassú és időigényes folyamat – mondja *Kiss Endre* filozófiaprofesszor, az ORZSE egyetemi tanára, az intézmény új, tudományos sorozatának szerkesztője. Az *Új Javne* című, e-könyv formában terjesztett sorozat elsősorban az ORZSE doktori iskolájában végzettek munkáit adja közre, és az intézmény honlapjáról bárki számára hozzáférhető.

A Doktori Iskola létrejötte után mintegy tíz évvel került az ORZSE abba a helyzetbe, hogy magas színvonalú és maradandó műveket tud kibocsátani – folytatja a professzor. Ennyi idő kellett az alapos felkészüléshez: a doktori tanulmányok során a tudósjelölt választ egy témát, és azt sok munkával, számos vitán való részvétellel a lehető legalaposabban kidolgozza.

E sorozat mutatja, hogy felnőtt egy tudósnemzedék. *Kárpáti Ildikó* könyvében – az ismert filmre való utalással – *Ilyenek voltunk* főcímmel arról értekezett, miként ábrázolják a zsidó identitástudatot az amerikai filmekben. Monográfiája bizonyítja, hogy az amerikai zsidó film a teológiának, a vallástudománynak, napjaink mitológiájának is része. Az amerikai zsidó mozi tükrében alaposan elemzi az amerikai zsidó család történetét az 1910-es évektől 2010-ig.

Hrotkó Larissza műve arról szól, hogyan költöztek be a zsidók Pestre Óbudáról. Ez a könyv is egyedülálló vállalkozás – hangsúlyozza Kiss Endre. A szerző különböző levéltárakban végigtanulmányozta az összes anyakönyvi bejelentkezési, beköltözési kérelmet, amely az 1790-es évektől 1848-ig fellelhető volt. Tette mindezt három nyelven, amelyen e kérvények születtek: németül (amit akkor használtak Pesten), héberül és magyarul. Hrotkó munkája ugyanakkor a nők élete szempontjából is bemutatja tárgyát. A mű nélkülözhetetlen a zsidók 18. század végi, 19. század eleji, Pesten való letelepedésének megértéséhez.

Az *Új Javne*-sorozat harmadik megjelent könyve *Háberman Zoltán* műve *Cedaka és társadalometika* címen. A kötet a teljesség igényével tekinti át a zsidó szociális gondolkodás és társadalometika területét a kezdetektől a mai, a társadalmi igazságosságról szóló szenvedélyes amerikai vitákig.

Az ORZSE Doktori Iskolájában tehát intenzív műhelymunka folyik. A formális szabályzat értelmében az eredményeket megvitatják, majd a kész koncepciók belső vitája következik. A folyamatot az értekezés nyilvános vitája zárja.

A zsidó tudomány még ma is újnak számít. Magyarországon 1989-ig nem létezett hivatalosan ilyen diszciplína, de a modern judaisztika, a zsidó kultúra és művelődéstudomány az egész világon friss kutatási terület.

Az ORZSE első jelentős fiatal tudósnemzedékének tagjai között, akik már a közönség elé lépnek, van filmesztéta, társadalomtörténész, szociológus. A témák a zsidó vallástudománnyal is érintkeznek – ez egyrészt az ORZSE jellegéből adódik, másrészt a zsidó gondolkodás és kultúra csak ennek fényében értelmezhető.

Hogy miért elektronikus könyvként jelenik meg az Új Javne-sorozat? A modern technika egyrészt lehetőséget nyújt erre. Másrészt a könyvnyomtatás olyan energiákat és pénzeket emésztene fel, amelyekkel az egyetem pillanatnyilag nem rendelkezik.

Tévedés lenne azonban a modern elektronikus könyvben afféle másodrendű kiadványt látni. Egy e-könyv *multimediális termék.* Az amerikai zsidó filmről szóló monográfiájában Kárpáti Ildikó százötven filmet tárgyal. Ebből ötven a neten legálisan elérhető, ezeket a filmeket a szerző be is „linkelte" a könyv végső változatába. Így nem kétséges, hogy ebből a szempontból az elektronikus könyv jóval „többet tud", mint a papíralapú. Kellemes filmes estét szerezhetünk általa magunknak és családunknak.

Háberman Zoltán könyvét a miskolci zsinagóga igen szép és ritka képei illusztrálják, részben azért is, hogy felmutassák annak szociális jellegét. Hrotkó Larissza munkájában is találunk olyan minőségű képi anyagot, amelynek közreadására a nyomtatott könyv csak nagy anyagi áldozatok árán lehetett volna képes.

Az e-könyv formának köszönhetően a tervek szerint év végéig akár tíz könyvet tudnak közreadni, míg nyomtatott változatuk elkészítése több évbe is beletelne. Ezalatt a kutatási eredmények valamelyest elavulnának, így azonban nyomban elkészültük után már a tudományos világ és a zsidó kultúra iránt érdeklődők elé kerülhetnek. Természetesen az esetleges nyomtatott verziók kiadásának tervét sem adják fel az ORZSE-n.

A sorozat neve (a javne szó jelentése: tanulás) és a könyvek külső formája a 30-as évek végén, a 40-es évek elején megjelent elődre utal, amelynek Javne volt a címe, és az akkori fiatal nemzedék bemutatását tűzte ki célul.

R. V.

Debrecen is Izrael mellett

A nagykövet az ellentüntetőknek is „beszólt"

Izrael budapesti nagykövete szerint országa nem háborúzik a palesztin nép ellen vagy az iszlám vallással, csakis az Iszlám Dzsihád, a Hamasz, a terror ellen veszi fel a harcot. „Mi vagyunk az áldozat" – jelentette ki Ilan Mor Debrecenben, a város főterén rendezett, Békét a világnak, békét Izraelnek! címmel meghirdetett demonstráción.

A nagykövet a Gázában folyó harcokkal összefüggésben azt mondta, nem akarnak háborút, ezt a háborút rájuk kényszerítették, és megteszik, ami a kötelességük: meg fogják védeni magukat azok ellen, akik az életükre törnek. Figyelmeztette az Európában élőket: akik azt hiszik, védve vannak a fundamentalistáktól, „jobb, ha felébrednek, tudniuk kell, hogy Izrael után a terror Európát fenyegeti". Végre mindenkinek meg kell tudnia, mi az igazság – folytatta a nagykövet, majd arra kért mindenkit, „ne hagyják, hogy tovább kábítsák a terrorszervezet hazugságaival a világot".

Ilan Mor szerint Izrael egyedül próbálja megvédeni államát, népét, a diaszpórában élőket. Feltette a kérdést: miért nem emelik fel a szavukat Magyarországon az emberek, miért nem hallatják a szavukat a magyar keresztények, amikor a Közel-Keleten a keresztényeknek is az életükre törnek?

„Fel kell emelni a szavunkat a gyalázat ellen, elegünk van a hallgatásból, az antiszemitizmusból és az újkori antiszemitizmusból: az antiizraelizmusból" – hangoztatta a nagykövet, mintegy ötszáz fős hallgatóságának egyetértő tapsától kísérve.

Ilan Mor a Hamasz és az Iszlám Dzsihád háborús bűnének nevezte, hogy óvodákba, iskolákba, kórházakba rejtenek el fegyvereket, hogy lövik a civil lakosságot, hogy alagutakat építettek, hogy „onnan előbújjanak megölni minket", hogy 3500 rakétát lőttek izraeli lakott területekre. Elismerte, hogy a Gázából érkező képek borzalmasak, de – mint mondta – nekik kötelességük és joguk megvédeni magukat.

Arra biztatta egész Magyarországot, hogy fogjanak össze „a Közel-Kelet egyetlen demokratikus országáért, Izraelért".

Ilan Mor többször is kérte a szimpátiatüntetőket az izraeli és a magyar zászlók, a rendőrsorfal mögött álló mintegy húsz ellendemonstrálót pedig a magyar nemzeti zászló magasba emelésére, hogy lássa mindenki: „Debrecen is az igazság mellett van".

Az ellentüntetőket a rendezvény kezdete előtt a rendőrség igazoltatta, s nem engedte a Kossuth-szoborhoz, a szimpátiatüntetés helyszínére. Az ellendemonstrálók a magyar zászló mellett Palesztina feliratú és palesztin zászlót ábrázoló, valamint „Ne öljetek gyerekeket" feliratú táblákat tartottak a magasba.

Az izraeli nagykövet beszédét egy bekiabáló próbálta megzavarni, de a rendezők kikísérték a térről.

Az Izrael melletti szimpátiatüntetést szervező debreceni hitközség elnöke, *Horovitz Tamás* arról beszélt, hogy Izraelnek joga van az önvédelemre, hogy megvédje lakosságát, országát a háború pusztításától.

Nemes Ákos, a Hit Gyülekezetének helyi lelkésze kiemelte: nem kellene a palesztin népnek szenvednie, ha kiadnák a terroristákat, a gyilkosokat a hatóságoknak.

Aser Ehrenfeld főrabbi azokat, akik a múlt csütörtökön ugyanezen a helyszínen Palesztina mellett demonstráltak, „a nyilasok unokáinak, utódainak nevezte, akik nem tanultak a történelemből".

A demonstráció a magyar és az izraeli himnusz hangjaival, incidens nélkül ért véget Debrecen főterén. **(MTI nyomán)**

(MTI/Czeglédi Zsolt)

Körzeti kitekintő

Szeged

Az önkormányzat és a hitközség Löw Immánuel szegedi főrabbi mártírhalálának hetvenedik évfordulója alkalmából tartott megemlékezést a Dóm téren.

„Életében látnia kellett, hová tűnik közössége, valamint az a tudományosság, amelyért küzdött. Aki életében méltót alkot és méltó módon élt, hűséges volt a szeretett városhoz, annak emléke sosem múlik el" – ezekkel a gondolatokkal emlékezett meg *Markovics Zsolt* főrabbi hajdani jeles elődjéről, a mártírhalált halt Löw Immánuelről.

A Dóm téri Nemzeti Pantheonban idézték fel a 20. század legnagyobb zsidó gondolkodójának életét. A tudós rabbi Berlinben végezte teológiai tanulmányait, ott avatták rabbivá. Mindössze 20 éves volt, amikor megtartotta első zsinagógai beszédét, vallási tudománya mellett nemzetközi hírű botanikus volt, folklorista, beszédíró, lelkes lokálpatrióta. Felsőházi tagként tiltakozott Trianon ellen, melynek első áldozatai az ott élő zsidók voltak, majd a megmenekültek végigszenvedték a hazai zsidótörvényeket. Tiltakozott a zsidótörvényekkel szemben is, míg meg nem fosztották funkciójától, püspökök, vezető lelkészek, tudósok és közéleti személyiségek felszólalása ellenére. 1944 júniusában, 90 évesen a szegedi gettóba vitték. Mielőtt az eredetileg Auschwitzba induló vagonját Budapesten a Kasztner-szerelvényre csatolták volna, őt betegsége miatt elengedték a fővárosi gettóba. „Ábrahámhoz méltóan a jelenben is látta a jövőt" – mondta a főrabbi, utalva ezzel a numerus clausus és a későbbi törvényekre.

A hitközség (Markovics Zsolt főrabbi és *Salamon István* alelnök), az önkormányzat (*Farkas László,* Fidesz–KDNP, belvárosi önkormányzati képviselő, *Kormos Tibor,* MSZP–Együtt, a Kulturális Bizottság elnökhelyettese), valamint *Lednitzky András* (Izrael Állam tiszteletbeli konzuli képviselete) egy-egy koszorút helyezett el a mellszobor alatt.

L. A.

Mártír-istentiszteletek 4. 70

Veszprémben

a 70. évfordulón megvalósult a közösség régi vágya, hogy az itt élt és elpusztított zsidóság emlékét egy közterületen felállított alkotással a város megörökítse. A most felavatott emlékmű nem más, mint a Búzapiac tér és a Szabadi út (később Horthy Miklós, majd Bajcsy-Zsilinszky, jelenleg Brusznyai Árpád utca) közötti egykori „zsidó udvar” gyönyörű kovácsoltvas kapuja, amely az 1500 személyes zsinagóga, a kétemeletes, nyolc tantermes iskola és az egyemeletes rabbilakás megközelítését szolgálta. Ez az épületegyüttes sok évtizeden át a helybéli zsidóság oktatási, vallási központja volt, majd néhány környező lakóházat is bevonva, itt állították fel 1944. május havának utolsó napjaiban a közel 600 főt – közöttük 109 tizenhat éven aluli gyermeket – magába záró gettót. A gettóból a vasútállomáson keresztül június 19-én a Sárvári Cukorgyár területén kialakított gyűjtőtáborba kerültek a veszprémiek. Innen július első hetében szállították el őket Auschwitzba, ahol – a fiatal, gyermektelen, még munkaképes korú nőket kivéve – a megérkezés napján hamuvá és füstté változtatta őket a hitleri tömeggyilkos gépezet.

A kapu 1895-ben, Kiss István veszprémi lakatosmester műhelyében készült, 1969-ig állt a helyén, majd a belvárosi rekonstrukció keretében az említett épületeket lebontották, illetve a zsinagógát már korábban beépítették a Bányatröszt irodaházába. A szanálás során a MÉH-telepre szánt kaput jó szándékú emberek megmentették, és beépítették egy városi iskola udvarának bejáratához, amely az utóbbi időkben a Veszprémi Érsekség tulajdonába került. Az évfordulóhoz közeledvén, *Márfi Gyula* érsek megkereste hitközségünket, hogy a kaput mint „talált tárgyat” visszaadja eredeti, jogos tulajdonosának. A hitközség köszönettel elfogadta, s egyben felajánlotta a város már megpályázott, készülő emlékműve számára. Ezt a felajánlást az önkormányzat is szívesen fogadta, és testületi döntésével egyhangúlag támogatta, mivel ez az egyetlen köztérre állítható eredeti darab, ami a zsidó múlthoz kötődik.

A kapu – melynek egyik szárnya kifelé félig nyitva van – művészi installációja *Dienes Attila* szobrászművész ihletésében készült el, az eredeti helyszín közelében, a jelenlegi Brusznyai utcai OTP–MNB-székház előtti zöldövezetben. Két, rusztikusan megmunkált kőpillér tartja, a jobb oldalin fekete gránitból készült tábla hirdeti az eredetét és felállításának célját.

Az önkormányzat által szervezett avatáson szép számban vettek részt helyi lakosok, s feleségével együtt jelen volt *Schweitzer József* nyug. országos főrabbi, a város tiszteletbeli polgára is.

Az ünnepség a magyar és zsidó dalként is közismert Szól a kakas már dallamával kezdődött a Veszprémer Klezmer Band tolmácsolásában, majd *Perjés Hilda,* a Petőfi Színház művésze szavalta el Radnóti Miklós Levél a hitveshez című versét.

Porga Gyula polgármester ünnepi beszédében többek között ezt mondta: „Az Izraelita Iskola bejáratát ékesítő kapu mostani felállítása ezen a helyen több mint szimbolikus. A zsidó testvérek emlékét e naptól méltó emlékmű őrzi, s a város régi adósságát törleszti ezzel az emlékművel. A szándékosan nyitva hagyott kapu pedig a remény üzenetét közvetíti felénk.”

Emlékmű leleplezése. (Balról jobbra) Porga Gyula polgármester, Schweitzer József ny. országos főrabbi, Kertai Sándor hitközségi elöljáró

Az emlékművet a polgármester és Schweitzer főrabbi közösen lepleztek le. Ezt követően az avatás résztvevői közösen mondták *Verő Tamás* rabbi után a Sehechejánut. A katolikus egyház nevében *Nagy Károly* apát-kanonok, a református egyház részéről *Niederhoffer Zoltán* lelkész áldotta meg a kaput, mindketten hangsúlyozva a kereszténységnek is alapját képező közös mózesi törvényeket. *Biczó Tamás* kántor gyászéneke után koszorúval, virággal, kővel tisztelegtek a meggyilkoltak emléke előtt.

Az ünnepségsorozat főhajtással folytatódott a Veszprém környéki települések zsidó származású polgárai számára kijelölt, volt Komakút téri gettó helyén felállított táblánál, majd a Mártírok úti temetőben ért véget. A gyászistentiszteletet a felújított holokauszt-emlékmű előtt Verő Tamás vezette. A kétlépcsős alapzaton álló szarkofág felirata mindössze két sorból áll: „1944” és – héber betűkkel – „jizkor elokim” (Emlékezz, Örökkévaló!). Az emlékművet 1946-ban a városba hazatért túlélők állították elpusztított hozzátartozóik emlékére.

Verő Tamás beszédében kronológiai sorrendben, drámai szavakkal mondta el a magyar zsidóság, azon belül a Veszprémben és a környékén élők tragédiáját a 20-as évektől az 1944-es eseményekig, hangsúlyozva, hogy a megkülönböztetés, megalázás, majd a pusztítás nem a németek 1944-es bevonulásával kezdődött. A megemlékezés Biczó Tamás gyászénekével, majd a kádis közös elmondását követően virágok és kövek elhelyezésével fejeződött be.

Máthé Éva

Egerben

az emlékfal előtt *Gara István* kántor imájával kezdődött a szertartás, amelyen majd félszáz ember vett részt. *Verő Tamás* rabbi beszédében kitért a régmúlt egri zsidó közösség életére és a veszteségeire. *Székely Gábor,* a hitközség elnöke is elhelyezte az emlékezés kavicsait, a közös kádis elhangzását követően.

A Frankel Leó úti zsinagógában

idézték fel Kiskőrös, Soltvadkert, Kecel zsidó áldozatainak emlékét. Az elszármazottak, megmaradottak és a túlélők utáni generáció néhány tagja jelenlétében *Doff Imre* főkántor minchát mondott, majd Verő Tamás rabbi szólt mindhárom, egykor dicső múlttal rendelkező közösség szépen növekvő életének borzalmas végéről, az 1944-es év szörnyűségeiről. Közös kádissal fejeződött be a megemlékezés.

Sopronban

Sándor Péter elnök (képünkön) köszöntötte a megjelenteket, közöttük *Fodor Tamás* polgármestert és *Szita Szabolcs* történészt. Beszédében hangsúlyozta, hogy a „megölte őket a gyűlölet, őrizze emléküket a szeretet” gondolatiságának állít emléket az Elfeledett soproniak kiállítás, melyet több mint 2000-en láttak, és főleg diákok, akik megrendülten nézték végig. *Barna Máté* katolikus lelkész az akkor tanúsított közömbösséget, közönyösséget említette úgy az egyház, mint az állampolgárok részéről. Ennek soha többé nem szabad megtörténnie! – mondotta. *Vladár Gábor* református lelkész tisá böáv és a holokauszt közötti párhuzamot kereste. *Gabnai Sándor* evangélikus lelkész szerint a német kisebbség kitelepítése és a holokauszt is a bevagonírozásról szólt, azzal a különbséggel, hogy a soá emberéletet is követelt. *Nemes Balázs* a Hit Gyülekezete képviseletében kijelentette, hogy a testvérünknek tekintik magukat, és mindent megtesznek azért, hogy soha ehhez fogható ne történhessen meg. A szertartást *Gara István* kántor beszéde zárta, aki arról szólt, hogy számos zsidónak nincs hová letenni a kegyelet kavicsát, hisz nincs sírjuk szeretteiknek. Csak a mártírmegemlékezések maradtak számukra. Utána a Kél málé ráchámim és közös kádis hangzott el.

Az Új utcában tábla avatásával emlékeztek meg Boros Liánáról, a városból elhurcolt és meggyilkolt egyik gyermekről. Ez alkalomból Sándor Péter elnök A Közösség Igaz Embere plakettjét adományozta *Komornoki Lászlónak, Walter Dezsőnek* és *Tárkányi Sándornak,* akik sokat tettek a hitközségért. Köszönjük nekik, és ezúton is gratulálunk.

Dabason

az önkormányzat is csatlakozott a 70. évforduló eseményeihez a rendezvénnyel, amelyen arról a 140 elhurcolt zsidó áldozatról emlékeztek meg, akik 1944-ig aktív tagjai voltak a város, az elődtelepülések közösségének. Az egybegyűlteket *Kőszegi Zoltán* polgármester köszöntötte, majd *Fehér Júlia* egy részletet mondott el Anna Frank naplójából. A túlélők egyik leszármazottja, *Tusák Frida* emlékező beszéde után *Gerendás Péter* előadóművész dalait hallgatta meg a közönség. A megemlékezés egyik legmeghatóbb pillanata az volt, amikor *Feldman László, Mész Adrienn,* Fehér Júlia és *Erdős Csilla* felolvasta a 140 mártír nevét.

Róna Tamás, az alföldi régió vezető rabbija három követ hozott magával, az egyik a múltat, a másik a jelent, a harmadik a jövőt szimbolizálta, kifejezve, hogy a pusztulás nem győzhet a remény és az élet folytonossága felett.

Kecskeméten

1944 tavaszán kegyetlenül végrehajtották a helyi közigazgatás dolgozói a gettósítási rendeletet, majd a csendőrség segítségével vagonokba zsúfolták a helyi és a környékbeli zsidókat, többségüket Auschwitzba deportálták.

Prof. dr. Grósz Andor elnök köszöntötte a megjelenteket, majd *Feldmájer Péter,* a Mazsihisz alelnöke emlékezett a mártírokra, köztük a munkaszolgálatosokra is, és szólt a túlélőkről, akik egész életükben magukban hordozták az iszonyú emlékeket, de évről évre eljönnek, hogy imádkozzanak a halottaikért. Külön köszöntötte a két kecskeméti túlélőt, hisz a többiek, akik az 50. évfordulón még megtöltötték a Mártírcsarnokot, már nincsenek közöttünk.

A társegyházak részéről ott volt *Varga Nándor* lelkipásztor (a református igazgatótanács elnöke) és *Kuti József* lelkipásztor, elnöklelkész; a görögkeleti egyháztól *Fecák László* parókus, szervezőlelkész, hogy osztozzanak gyászunkban.

Kerekes Béla főkántor gyászimája után *Róna Tamás* rabbi bibliai és talmudi példázatokkal idézte fel a meggyilkoltak szörnyű sorsát, párhuzamot vonva a Szentély pusztulása és a holokauszt tömeggyilkosságai között.

A megemlékezés a gyászolók közös kádis imájával fejeződött be.

Dél-Pesten

mindhárom temetői megemlékezésen (Soroksár, Pesterzsébet, Csepel) részt vett *Schwezoff Dávid,* a BZSH ügyvezető igazgatója. Az egybegyűlteket *Kerényi András* elnök köszöntötte.

Soroksáron *Finály Gábor* rabbihelyettes zsoltárt recitált, majd *Budai Lászlóné* kiemelte, hogy a valamikori virágzó közösségből ma már szinte senki nincs a szertartáson jelen lévő, Soroksárra „beházasodott” 86 éves Ági nénin kívül, aki még fel tudja idézni a régmúlt vallási életét. Az újjáéledt dél-pesti körzet tagjai jönnek el, hogy megemlékezzenek az elhurcoltakról. „Évről évre egyre kevesebben vagyunk, akik magunk is átéltük a borzalmakat, esetleg személyesen is ismertünk valakit az itt nyugvók közül” – tette hozzá.

Ezután Ági néni elmondta, néhány évvel ezelőtt több iskolában is járt, hogy megismertesse a fiatalokat életének történetével, és felhívja a figyelmet a sajnos ismét terjedő borzalmas eszmékre.

Finály Gábor beszédét követően *Egresi Antal* alpolgármester bejelentette, hogy az emlékezésen túl az élő és virágzó közösség törekvését az új zsinagóga felépítésére maximálisan támogatják.

Sopron. Sándor Péter

Vihar Béla versét *Béke Mirjam* adta elő, majd a Kél málé ráchámim elhangzása után elhelyezték a megemlékezés virágait és köveit a dél-pesti körzet által felújított emlékművön.

Pesterzsébeten *Csillag János* megrázó adatot közölt, nevezetesen, hogy a friss kutatások szerint Pesterzsébetről nem 4500 embert hurcoltak el, hanem 5748-at. A számoknak arcuk is van: Jenő bácsi, a fűszeres, Lajos bácsi, a pék és még sokan mások, akiknek hiánya ma is érződik.

„A jövőnk érdekében tennünk kell valamit, hogy másként folytatódjon a Duna partján az együttélés. Kölcsönösen meg kell szabadulnunk a kollektív bűnösség és a torz önismeret eszméitől. (...) A társadalomnak (...) át kellene rostálni a történeteket aszerint, hogy mikor és ki volt, aki akár csak egy segítő lépést is tett az áldozatok megmentésére” – fogalmazta meg Csillag János gondolatait.

A rabbihelyettes beszédében kiemelte, hogy a világon számos korban és számos helyen üldözték a más vallású és más hovatartozású embereket. A 19. századi eszmetörténetben sajnos jól nyomon követhető az antiszemitizmus erősödése. De megvan az ideje a gyásznak, és megvan az ideje az életnek. Nem szabad elfelejteni, ami történt, de élni kell a saját életünket tovább.

Szabados Ákos polgármester hangsúlyozta, szükség van arra, hogy hivatalosan részt vegyenek az állam képviselői a mártírmegemlékezéseken, ezzel is kifejezve maximális szolidaritásukat a közösséggel. Személy szerint ő minden évben eljön és lerója kegyeletét az elhurcoltak előtt.

Béke Mirjam itt Székely Magda Ítélet című, valamint saját, erre az alkalomra írt versét mondta el. A kádis elhangzása után a szintén a dél-pesti körzet által renováltatott emlékműnél hajtottunk fejet.

Csepelen a zsoltár elhangzása után *Suki András* prímás a Schindler listájának kísérőzenéjéből játszott el egy részletet.

Kőszegi Lajos beszéde érdekes módon rímelt mind Csillag János szavaira, mind Finály Gábor gondolataira. Azt mondotta, hogy az egyedi sorsokat nem szabad és nem is tudjuk elfelejteni, mert a háború utáni első generációban még benne van a posztttraumás stressz, de gyermekeinknél már inkább az óvatos távolságtartás figyelhető meg.

„Ilyenkor a temetőkben, az emlékműveknél az elpusztított százezrekre emlékezünk. Elvesztett rokonainkra azonban életünk minden napján. A nagypapákra, akik nem nyomtak barackot a fejünkre, a nagymamákra, akik nem sütöttek nekünk süteményeket, a nagybácsikra, akikkel nem ihattuk meg az első sörünket, a nagynénikre, akik nem kötöttek nekünk sálat és az unokatestvérekre, akikkel játszhattunk volna és megbeszélhettük volna az élet nagy dolgait.”

„A megemlékezések nagy számokról szólnak. Ez az emberek számára nem értékelhető. Ha elmondjuk, hogy a fűszeres Jenő bácsi, aki hitelbe is adott cukrot, lisztet, a tejes Rebi néni, aki házhoz hozta a friss tejet, a cipész Emil bácsi, aki az elnyűtt cipőkből is hordható lábbelit készített, az orvos, az állatorvos, aki akár éjjel is ment és gyógyított, az ügyvéd, aki segített megírni a kérvényt, kitölteni a szükséges papírokat, a bába, aki sok-sok gyereket segített a világra, ők ott éltek közöttük, akkor kézzelfoghatóan érzékelhetővé válik a közösség vesztesége.”

Végül *Ábel Attila* alpolgármester az egymást segítő és támogató együttélésre a nagymamája példáját mesélte el. Azt kívánta, hogy a mai világban is megvalósítható lehessen – a múltat nem feledve – a nyugodt és békés együttmunkálkodás.

(folytatjuk)

Tűzszünet, vagy amit akartok…

Remélem, Shakespeare nem veszi rossz néven a plagizálást, főleg hogy még aktualizáltam is, de tény, hogy ez a mondás érzékelteti legjobban a jelen helyzetet, melyet mindenki a saját szája íze szerint értékelhet.

Izrael „Szilárd Szikla” (Cuk Éjtán) elnevezésű katonai akciója a Gázát uraló Hamasz terrorszervezettel szemben július 8-án vette kezdetét, és e sorok írásakor 28. napja tart.

Az előzményekről az Útközben c. bejegyzésemben már beszámoltam, de szükségesnek tartom itt is felhívni a figyelmet arra, amit a külföldi tömegtájékoztatás intézményei nem vesznek figyelembe, és ezzel az izraeli akciót „bosszúhadjáratnak” tüntetik fel. Mivel a szórványos rakétatámadások az évek folyamán beépültek mindennapjainkba, eléggé váratlan volt, hogy a három izraeli gyerek elrablását és meggyilkolását követően akkor váltak intenzívvé, amikor a holttestek nyomára bukkantunk. Két nap telt el úgy, hogy az izraeli hadsereg még csak nem is válaszolt. Az egyetlen védőintézkedés a „Vaskupola-rendszer” (kipát barzel) üzembe állítása volt. Lényege, hogy a lakott területre irányított rakétákat a levegőben elfogja.

A katonai hírszerzés tudomására jutott, hogy a már eddig is ismert, Gázát behálózó terror-alagutak egy része izraeli kijárattal rendelkezik.

Mivel ezek levegőből történő felderítése és megsemmisítése lehetetlen, a vezetés az akció 9. napján (július 17.) elrendelte a szárazföldi csapatok behatolását gázai területre. 38 terror-alagutat fedeztünk fel, ezek felszámolásra kerültek. (Hogy érzékeltessem, szakemberek elmondása szerint egy-egy alagút felrobbantása megközelítőleg 60 munkaórát igényel.)

A katonai jelenlét ellenére a terroristák számos merényletet kíséreltek meg az alagútrendszeren keresztül, ezek mindkét oldalon halálos áldozatot is követeltek.

A tömegtájékoztatás valódi vagy akaratlagos tájékozatlansága folytán a köztudatba olyan hírek szivárogtak, hogy Izrael vallási helyeket, sőt iskolákat, illetve kórházakat is bombáz. A valóság ezzel szemben az, hogy miután a UNRWA által üzemeltetett iskolák közül háromban fegyverraktár, falszomszédságában rakétakilövő állás volt kiépítve, valamint a szintén a UNRWA kezelésében lévő klinikát aláaknázták, és azt katonáinkra robbantották, nem gondolom, hogy bármiféle védelmet élveznének.

Az szintén a félretájékoztatás eredménye, hogy az egyik gázai kórházat a bent fekvő betegekkel együtt bombáztuk le. Ugyanis miután kiderült, hogy az is alá van aknázva, a kórház vezetését felszólítottuk a betegek elszállítására. Ez több nappal a tényleges bombázás előtt meg is történt. A Hamasz a nyakunkba akarta varrni azt az esetet, amikor a Shifa kórházából Izraelre kilőtt, de technikai hiba folytán a szomszéd utca játszóterén felrobbant rakétája 20 gyereket megölt és ötvenet megsebesített. Egyébként az épület alatt húzódik a Hamasz katonai és polgári vezetőinek bunkerrendszere.

Az akció kezdetekor a Hamasz 9 ezer különböző hatótávolságú rakétával rendelkezett, ebből egy hét alatt Izraelre kilőtt négyezret. Háromezret a Vaskupola elfogott, a becsapódott ezernek 8%-a ún. nyitott területre esett.

Meg kell jegyezni, hogy a hosszú hatótávolságú rakéták pontatlanok. Így fordulhatott elő, hogy az eredetileg Tel-Avivra, Haifára és Jeruzsálemre kilőtt rakéták egyike Ramallahban esett egy lakóházra, egy a Júdeai sivatagban beduin tábort talált telibe és egy, amelyiket Jeruzsálem fölött elfogott a kipát barzel, kis híján a Sziklamecsetre esett.

A katonai akció tartama alatt hat tűzszünetet jelentettek be, elsősorban azért, hogy a humanitárius segély akadálytalan övezetbe jutását biztosítsák. Izrael minden alkalommal elfogadta, ezeket a Hamasz vagy figyelembe sem vette, vagy maximum egy órán belül megszegte.

Az augusztus 1-jei tűzszünet (az akció 25. napja) időtartama 72 órára szólt, mely alatt Kairóban a végleges tűzszünetről tárgyaltak volna.

A tűzszünet reggel 8 órakor lépett életbe, és 9.15-kor a Rafiah külterületén az alagútrendszer feltárásán dolgozó katonák közvetlen közelében lévő terrorjáratból egy öngyilkos merénylő bukkant fel, aki a katonák között felrobbantotta magát. A robbanás következtében a közvetlenül az alagút mellett álló két katonánk elesett, kettő életveszélyesen megsérült. Az egy csoportban tartózkodók ötödik tagja az a katonánk volt, akit az alagútból előmászó terroristák közül egy felkapott és magával vitt. A kialakult tűzpárbajt túlélt terroristák szintén visszamásztak az alagútba. Hadar Goldin hadnagy – rekonstruálva az esetet – valószínűleg az elrablásakor már halott volt.

A helyzet – pedig ekkor Izraelben már az akció végét jelző hangok hallatszottak – itt éles fordulatot vett. A katonai vezetés azonnal kiadta a „Hannibál” parancsot, melynek lényege: Mindenáron meg kell akadályozni, hogy az elrabolt katonát a terroristák az adott területről elvihessék.

Pillanatokon belül pergőtűz alá vették a térséget, és Rafiah kérdéses területére nagy létszámú egységeket vezényeltek a kutatásban való részvételre. Ebben az akcióban minden bizonnyal a terroristák is életüket vesztették.

Ezzel egy időben Egyiptom azonnal hermetikusan lezárta a határátkelőt, és a tűzszüneti tárgyalásra érkező palesztin vezetőket sem engedte át.

Szombat este a Biztonsági Kabinet ülésén az a döntés született, hogy – miután a célt elérték, az alagutakat feltárták – csapatainkat fokozatosan kivonják Gázából. Csak azok az utászalakulatok maradnak bent, amelyek az alagutak robbantását végzik, illetve az őket biztosító csapatok. Ez utóbbiakra azért van szükség, hogy a Hamasz vezetői ne érezzék magukat biztonságban, és lehetőleg ne mászszanak ki a bunkerjaikból.

Jelenleg a helyzet az, hogy a tűzszüneti tárgyalások aktualitásukat vesztették, így a Hamasz követelései is érvénytelenek. A tegnap délután kezdődött tárgyalásokon Izrael nem is vesz részt, csak a közvetítő Egyiptom, valamint Amerika és a Palesztin Hatóság égisze alatt különböző palesztin szervezetek (az egységkormány tagjai).

A tárgyalások célja a jelenlegi válság egyezménnyel történő lezárása, ehhez azonban először a palesztinoknak maguk között kell megegyezni. Kérdés, hogy a Hamasz belemegy-e a megadással felérő helyzetbe, vagy folytatja a harcot.

Izrael majd az egyezmény írásos piszkozatát véleményezi. E sorok írása közben úgy néz ki, hogy folytatja. A rakétatámadások a humanitárius tűzszünet alatt sem szünetelnek, és változatlanul akadályozzák Izrael polgárainak normális életvitelét.

Hamasz-jelentések szerint a gázai övezet halálos áldozatainak száma 1700 körülire tehető, ebből közel 800 fegyveres Hamasz-tag, mint ahogy a sebesültek is 50%-ban fegyveresekből kerültek ki. (Egy július 30-ai információ szerint a Hamasz bevallott vesztesége 1000 harcos.)

Az elfogott Hamasz-fegyveresek számáról hivatalos adatot eddig nem tettek közzé, de annyi már a kihallgatások során kiderült, hogy a Hamasz augusztusra időzített egy nagyarányú akciót Izrael ellen, a terroralagutakon keresztül. Úgy tervezték, hogy egyszerre nagyobb számú terrorcsoport szivárog át izraeli területre, ahol minél több áldozatot követelő merényletsorozatot hajtanak végre, és minél több túszt (lehetőleg katonát) ejtenek, akikért cserébe az izraeli börtönök életfogytiglanra ítélt terroristáit kívánták kiszabadítani.

Hivatalosan meg nem erősített információk szerint 20 milliárd dollárnyi nemzetközi segélynek veszett nyoma. Mivel jelenleg a költségvetésük sem ismert, nem lehet tudni, hogy a következő százalékok milyen összeget takarnak. Az tudott, hogy a rendelkezésre álló pénzösszeg 40%-át az alagútrendszer kialakítására, 40–45%-át rakéták és egyéb fegyverek beszerzésére fordították. 20–25% maradt volna a károk helyreállítására, de ennek nagyobb része is a vezetők zsebébe vándorolt.

Haled Mashal magánvagyonát 4–6 milliárd dollárra becsülik. Helyettese, Abu Marzuk 2–3 milliárddal rendelkezik, míg Ismail Hanié – a maga 4 millió dollárjával – igencsak az utolsó helyen kullog.

Végezetül néhány szó a „civil” áldozatokról, mert ez az a pont, amit amilyen szívesen ad el az arab média, olyan szívesen veszi a világ közvéleménye. Hogy ezt az igényt kielégítse, a nemzetközi média bevezette a „többször használatos halott” fogalmát, és tavalyi, főként Szíriából származó képek alá idei dátumozással „Gáza” felirat kerül.

Még idetartozik, hogy Izrael 2005-ben annak reményében vonult ki Gázából, hogy a „területet békéért” a gázai terrorszervezet is kötelező érvényűnek fogadja el. Nem így történt, a 2006-os választásokon – melynek demokratikus voltát nemzetközi ellenőrzés biztosította – Gáza lakossága elsöprő többséggel a Hamaszra voksolt. Tette ezt úgy, hogy ismerte programjukat, melynek fő vezérfonala Izrael megsemmisítése és a zsidók elűzése Palaesztinából. Az is elég hihetetlen, hogy Gáza lakossága nem vette észre, hogy területe alatt előre gyártott betonelemekből épült, elektromos árammal ellátott alagutakból gyakorlatilag egy föld alatti várost építettek. Az ehhez felhasznált 800 ezer tonna beton, a hozzá tartozó betonvas és egyéb szerelvények sem kerülhették el a lakosság figyelmét, de az már végképp nem, hogy az alagutak építésekor gyerekmunkát is igénybe vettek, és ez 160 gyerek halálához vezetett. Ehhez még azt is hozzá kell tenni, hogy az alagutakhoz és a kilövőállásokhoz szükséges betonelemeket gyártók, valamint a rakétákat előállító-összeszerelő üzemek dolgozói is gázai munkások voltak. Nem beszélve arról, hogy a lakások szinte mindegyike egy-egy alagút ki- vagy bejáratát rejti.

Ilyen alapon megkérdőjelezhető a lakosság „civil” volta.

Pár mondat erejéig nézzük a rendezés lehetséges opcióit:

– Gázából továbbra is lövöldöznek, amire mi minden esetben válaszolunk – csakúgy, mint eddig. Ez azonban lehetetlenné teszi a határátkelők megnyitását, nem beszélve a többi könnyítésről.

– A jelenlegi válságot valamilyen egyezménnyel lezárni olyan értelemben, hogy a Hamasz is megőrizhessen valamit az arcából, de Izrael is hosszú időre csendhez jusson.

Ehhez biztosítani kell az övezetbe jutó áruk és nyersanyagok ellenőrzését és azt, hogy a továbbiakban azokat ne lehessen a terror céljaira felhasználni. Egyiptom és Izrael egy véleményen van abban, hogy az átkelő ellenőrzését a Hamasz helyett a Palesztin Hatóság jogkörébe kell utalni. Ehhez először is az kell, hogy Egyiptom egyáltalán belemenjen az átkelőhely megnyitásába, ami kétséges, mert rendkívül ellenségesen viszonyul a Hamaszhoz.

Mindenesetre a Kairóban jelenleg folyó tárgyalások nem zárják ki az ez irányban történő előrelépést.

Befejezésül érdemes megemlíteni az egész körzet számára pozitív irányba mutató előrehaladást, a térségi államok kirajzolódó stratégiai összefogását. Ez elsősorban az Egyiptommal történő viszonyra vonatkozik – de nem szabad elfelejteni, hogy ők most sem szeretnek jobban minket –, háttérben a Palesztin Hatósággal, Szaúd-Arábiával, Jordániával és az Egyesült Arab Emirátussal.

Lehárblog

Alagút-világ

Titkos alagutakat a Gázai övezetben először körülbelül másfél évtizeddel ezelőtt, az Egyiptommal közös határ alatt kezdtek el építeni azzal a céllal, hogy fegyvert csempésszenek be az arab országból az övezetbe.

A határszakaszt akkor még az izraeli hadsereg őrizte, s az övezet is izraeli ellenőrzés alatt állt – írta a BBC honlapján *Eado Hecht,* az izraeli Bar Ilan Egyetem védelmi szakértője és katonai oktatója.

Sokan éltek a csempészetből

A kezdetek után rövid idővel a palesztinok a fegyverek mellett már mindenféle más árut is csempésztek az alagutakon át. Miután Izrael kivonult az övezetből, és az Egyiptommal közös határt már csak az egyiptomi oldalon őrizték, a csempészalagutak száma néhány tucatról több százra nőtt, és egyre több gázai lakos vett részt a jövedelmező tevékenységben. Az övezetet uraló Hamasz palesztin radikális szervezet adót vetett ki a csempészett árukra, ez lett az egyik fő bevételi forrása. Azután azonban, hogy az egyiptomi hadsereg 2013-ban megdöntötte a Muzulmán Testvériség irányította kormányt, az új kairói hatalom lezárta ezeket az alagutakat – ez az egyik oka a Gázai övezet jelenlegi gazdasági válságának.

Nem voltak elég hatékonyak a támadások

A palesztinok az övezet és Izrael határa alatt 2001-től kezdtek olyan alagutakat építeni, amelyekben azután robbanószereket helyeztek el az izraeli terület alatt, s ily módon próbálták támadni az izraeli határőrposztokat. Ezzel a módszerrel azonban gyorsan felhagytak, mert viszonylag nagy erőfeszítéssel csak kis kárt tudtak okozni az izraeli hadseregnek. 2006-ban új cselt alkalmaztak: hosszabb alagutat fúrtak a határ alatt, és ezen keresztül egy kommandó az izraeli határőrök háta mögé került, meglepte őket, kettőt megölt, egyet megsebesített, egyet pedig elrabolt közülük.

Betonbunkeres alagúthálózat

Azután, hogy a Hamasz 2007-ben kizárólagos irányítása alá vonta a Gázai övezetet, hozzáfogott egy föld alatti betonbunkerekből és alagutakból álló hálózat létrehozásához. Ennek a labirintusnak sok bejáratot építettek a lakott területeken. A hálózat koncepcióját tekintve hasonló ahhoz, amelyet a vietkongok alakítottak ki Dél-Vietnamban, bár a palesztinok jobb minőségben, betonfallal és -födémmel kivitelezték azt, villamos vezetéket is belehúztak, és felszerelték más komfortkellékekkel. A betonalagutat nagyon egyszerű karbantartani, csak a talajvizet kell időnként kiszivattyúzni belőle. A beton nélkül az alagút állaga gyorsan romlana, mert a gázai talaj laza szerkezetű.

Álcázott bejáratok, felrobbantható részek

Az egyiptomi határ alatt húzódó alagutak általában tágasabbak és jobban felszereltek, hogy lehetővé váljon rajtuk a folyamatos forgalom, az áruk nagy tételben való szállítása, az Izraelbe vezető alagutak azonban szűkek, csak arra kell alkalmasnak lenniük, hogy fegyveresek néhányszor végigjárják őket. A Hamasz a bunkerekben rendezte be parancsnoki helyiségeit, fegyveresei pedig az alagúthálózatban gyorsan mozogva veszik fel a harcot az izraeli erőkkel. A bejáratokat erősen álcázzák, általában épületek belső teréből nyílnak lefelé. Valószínűleg pokolgépekkel védik őket, de robbanószer lehet elhelyezve több helyen az alagutakban is. A hálózatok száma nem ismert, az izraeli hadsereg becslése szerint több tucat van belőlük. Ezeket a föld alatti labirintusokat először az izraeli hadseregnek az övezet elleni 2008–2009-es hadműveletében használták a palesztinok. A Hamasz jónak ítélte az infrastruktúrát, ezért az építkezéseket felgyorsítva kibővítette a hálózatot.

Izraelben keresik az ország alatti alagutakat

A Hamasz 2012 novemberében rakétahadjáratot indított izraeli városok ellen, de nem tudott nagy kárt okozni, ezért elhatározta, hogy olyan alagutakat épít, amelyek több kilométer mélyen nyúlnak be Izrael területébe, s azokon át palesztin kommandók elérnek falvakat, illetve nagy erejű pokolgépek helyezhetők el e települések alatt. Az izraeli hadsereg tudott ezekről az alagutakról, de csak néhányat sikerült megsemmisíteni közülük. Az izraeliek az alagutakat csak akkor fedezik fel, ha rábukkannak azok bejárataira, vagy akusztikus, szeizmikus radarberendezésekkel érzékelik őket, de megbízható technológiát még nem fejlesztettek ki erre. Az alagutakat általában 20 méter mélyen ássák. Ha az izraeliek fel is fedezik a bejáratot, nem tudják, hogy a határ mely pontjához vezet az alagút.

Bonyolult feladat tönkretenni egy alagutat

Az alagútásás hosszú hónapokig tartó, nehéz munka, mert munkagépeket nem használhatnak, zúgásukat meghallanák az izraeli katonák a határőrposztokon. A kivájt földet csak álcázva, szintén hosszú idő alatt lehet elszállítani. Az alagutak felfedezéséhez az izraelieknek vagy nagyon jó hírszerzőkkel kell rendelkezniük az övezeten belül, vagy maguknak kell végigjárniuk a gázai épületeket a bejáratok után kutatva. Egy alagút tönkretétele hosszú és összetett feladat, mert nem elég csak berobbantani a bejáratát vagy a szellőzőnyílásait, ettől még az alagút gyorsan helyreállítható, kerülőútvonalak építhetők bele. Az egész rendszert fel kell térképezni, és minden szakaszát berobbantani – írta Eado Hecht a BBC honlapján.

MTI

Tömegek hisznek egy zsidó világ-összeesküvésben

Nemcsak a Jobbik szimpatizánsai, hanem a Fidesz és a baloldal szavazói között is találhatók olyanok, akik szerint a zsidók világuralomra törnek. Igaz, Vona Gábor követői vezetik a ranglistát.

Egy, a Political Capital (PC) megrendelésére készült friss kutatás szerint a Jobbik támogatóira továbbra is sokkal inkább jellemző a zsidóellenesség és az antiszemita összeesküvés-elméletekben való hit, mint a többi párt szavazóira. A „konspiratív antiszemitizmus" ugyanakkor a Fidesz és a baloldali pártok szavazótáborában is magas.

Csanád, a lézerpajzs

A PC tanulmánya megemlíti, hogy *Szegedi Csanád* korábbi jobbikos politikus elmondása szerint már az ő zsidó származásának napvilágra kerülésekor is felmerült a Jobbik vezetésében, hogy éppen ő lehetne a párt „lézerpajzsa", amellyel egyes politikusaik antiszemita kijelentései kapcsán védekezhetnének. Szegedi végül azonban távozott a pártból, változtatott álláspontján, és így nem játszhatta el ezt a szerepet. Nem így *Jakab Péter,* aki *Köves Slomó* rabbi levelére írt válaszában kijelenti: „a Jobbik nem antiszemita párt". Szerinte pártja nem tesz különbséget származás alapján az emberek között, de azért pár bekezdéssel később ugyanebben a levélben kollektíve magyarellenesnek állítja be a zsidó származásúakat, amikor úgy fogalmaz: „itt lenne végre az ideje annak is, hogy a magyarországi zsidóság és különösen annak vezető rétege magába szálljon. A szüntelen vádaskodás, önsajnáltatás és a magyarság megvetése helyett végre elgondolkodhatna, hogyan jutott oda és abban milyen saját felelőssége van, hogy önmagát szinte teljes egészében azonosította a baloldallal és a liberalizmussal".

Ugyancsak ellentmondásosan nyilatkozott az atv.hu-nak Vona Gábor, aki bár támogatja Jakab Pétert és reméli, hogy javulni fog pártja és a magyar zsidó közösség kapcsolata, de fenntartja korábbi nyilatkozatát, miszerint ha kiderülne róla, hogy zsidó származású, lemondana a párt vezetéséről.

Kettős beszéd

A Political Capital elemzése szerint ha a Jobbik szimpatizánsainak zsidókról alkotott véleményét vizsgáljuk, érthetővé válik a párt politikusainak kettős beszéde. A PC megrendelésére az Ipsos által készített friss, júniusi országos kutatásból az derült ki, hogy a többi párt támogatóihoz képest a Jobbik táborában jóval erősebb az egyetértés a zsidók háttérben zajló, titkos összeesküvését feltételező kijelentésekkel. *(A kutatásban hat, zsidókkal kapcsolatos kijelentés szerepelt.)*

A jobbikosok értettek egyet a legmagasabb arányban a zsidókkal kapcsolatos összeesküvéses sztereotípiákkal. Így például 43 százalékuk teljes mértékben vagy erősen hisz a zsidók világuralmi törekvéseiben, míg a Fidesz és az MSZP–DK–Együtt–PM szavazói körében ez az arány egyaránt 31 százalék. Fontos hozzátenni ugyanakkor, hogy a Fidesz szavazótáborában magasabb a válaszmegtagadók aránya. A jobbikosok körében mindössze 7 százalék azok aránya, akik egyáltalán nem értenek egyet a zsidók titkos szervezkedésére vonatkozó kérdésekkel, a Fidesz szavazói esetében ugyanez 13–15, a baloldali pártok támogatói körében pedig 20–22 százalék. Mindezzel együtt ugyanakkor az is látszik az adatokból, hogy bár a Jobbik táborában az antiszemitizmus továbbra is fontos kohéziós erőt jelent, egyáltalán nem mindenki antiszemita ott.

Megosztja a magyarokat is

Ha a hat kérdésből készült skálán vizsgáljuk a vélekedéseket, akkor azt látjuk, hogy a Jobbik szavazótáborában a zsidókkal kapcsolatos összeesküvés-elméletekben inkább hívő válaszadók aránya 46 százalék – 31 százalék ugyanakkor inkább elutasítja ezen elméleteket. A baloldali pártok és a Fidesz szavazótáborában szinte azonos, 31, illetve 30 százalékos az inkább egyetértők aránya. Az eredményekből az is látszik: a magyar társadalomban a zsidóellenes összeesküvés-elméletek mögött nincs többség, a téma inkább megosztja a közvéleményt. A válaszadók 28 százaléka hitt inkább ezekben az elméletekben, míg 39 százalék inkább nem. Mindemellett a megkérdezettek csaknem egyharmada (32 százalék) kitért az állítások megválaszolása elől, és ez jelen esetben utalhat rejtőzködő zsidóellenességre is.

Az összeesküvéses antiszemitizmus némileg elterjedtebb a magyar társadalomban, mint a „zsigeri" elutasítás. A varsói egyetem kutatóinak tavaly publikált vizsgálatai szerint az összeesküvéses antiszemiták tiltották volna meg leginkább, hogy a zsidók földet vásárolhassanak, és ők szavaztak volna legkevésbé zsidó származású jelöltre.

A Jobbik a magyar társadalom zsidókkal szembeni ellentmondásos viszonyához igazodik dupla fenekű kommunikációjával. Azzal például, hogy a hangsúlyozottan zsidó származású miskolci polgármesterjelöltjét úgy írják le párttársai, mint „rendes magyar embert", aki „magyarként is gondolkodik".

atv.hu

A szív gyógyulása: feltörni a némaság pecsétjét

Mártír-istentisztelet Újpesten

Minden évben ugyanaz a fájdalom – de emlékezni kell. Emlékezni és emlékeztetni a vészkorszak újpesti áldozataira. Tizennyolcezer ember. Férfiak, nők, apák és anyák, gyermekek és öregek. Elhurcolták őket a biztos halálba, csak azért, mert zsidónak születtek.

„Örökkévaló, segítségem Istene, nappal kiáltok meg éjjel teelőtted; jusson eléd imádságom, hajlítsd füledet fohászkodásomra. Mert jóllakott lelkem bajokkal és életem az alvilághoz ért." (IMIT-fordítás) *Szerdócz Ervin* rabbi a zsoltárt recitálja. Az ősi dallam, az örök bánat éneke a szív gyökeréig hatol; az imában mintha a mártírok jajszava csendülne fel.

A templomot támmuz 20-án minden esztendőben megtölti a fájdalom: ezen a napon hurcolták el a hittestvéreket. Azokat, akik ebben a zsinagógában imádkoztak, akik a környéken éltek. Tizennyolcezer embert. Ez Újpest Jahrzeitje – mondja a rabbi.

Meggyújtják a világ hatmillió zsidó áldozatát jelképező hat gyertyát. *Wintermantel Zsolt,* Újpest polgármestere az elsőt, *Suchman Tamás* a másodikat, *Solymár Péter* evangélikus lelkész a harmadikat, *Máté György,* a körzet világi elnöke a negyediket, *Varsányi Imre* újpesti túlélő az ötödiket, *Salgó László* a hatodikat. Néhány pillanatig némán, lehajtott fejjel időznek a lángocska előtt.

Tóth Emil főkántor énekét orgonaszó kíséri. Imája egyszerre magasztos és alázatos – a megnyomorítottak, kifosztottak, elpusztítottak könyörgését idézi.

A mincha imát követően újra a főkántor lép elő. Az „Ádajsem mo odom", Örökkévaló, mi az ember? kezdetű imát recitálja. Az orgona mellett most a Dohány utcai zsinagóga férfikara is kíséri, *Lázár Zsigmond* karnagy vezényletével. Zengenek a hangok, a művészi előadásmód és a szív mélyéből jövő vallásos áhítat dala ez.

Kél málé ráchámim – szárnyal fel a gyászima Tóth Emil főkántortól. Valósággal zokog a hangja, amint elsorolja: Auschwitz, Birkenau, Buchenwald, Dachau, Mauthausen – és megemlíti az újpesti mártírokat is. A férfikórus együtt zengi vele az ámen. A gyászistentisztelet a közös kádissal és a záróimával, az Álénuval fejeződik be.

Az emlékezők kisereglenek az udvarra, ahol a csarnok fekete márványán, a sűrű oszlopokba felvésett nevek közt ki-ki megkeresi a maga hozzátartozóját, és követ rak le vagy mécsest gyújt a hosszú tábla tövében. Ezután *Varsányi Imre* túlélő áll ki a közösség elé.

Valamikor élt Újpesten egy zsidó család, kezd bele a történetébe. Hét gyermekük közül ő volt az egyik. 1940-ig úgy élt, mint bárki a korosztályából: játszott, futballozott, tanult az innen egy sarokra lévő zsidó iskolában. Aztán 1940-ben kezdetüket vették a bajok. Édesapja kicsiny fűszerüzletét elvették, és a szolid kiskereskedő munkásnak szegődött el. Imre a zsidó elemi után a polgárit már nem fejezhette be, csak három évig tanulhatott ott, 1944-ig.

Júniusban összeterelték és a budakalászi téglagyárba vitték a zsidókat, majd pár nap múlva bevagonírozták őket. Többnapos utazást követően Auschwitz volt a végállomás. Nem tudták, hol vannak, nem értették, mi történik velük – csak átélték, hogy a szeretteiket elszakítják tőlük. Varsányi Imre hangja megremeg. Egy férfi intett, ki melyik oldalra kerüljön. Őt az apjával egy csoportba sorolták – édesanyját és a testvéreit akkor látta utoljára. Talán annak köszönheti, hogy túlélte, vélekedik, hogy fogalma sem volt, mi ez az egész. Ha tudta volna, nem állna most itt.

Auschwitzból egy transzporttal valamilyen föld alatti üzembe került, ahol a kényszermunkásoknak ötvenkilós cementeszsákokat kellett cipelniük. 1945 áprilisának végén szabadították fel őket az amerikaiak, akik egy marhavagonban találtak rájuk. Ők csináltak belőlük újra embert. Biztatták a túlélőket, ne menjenek haza, jobb helyük lesz náluk, esetleg Ausztráliában vagy a világ más részén. Oda viszik őket, ahová csak kívánják. De a 14 éves Imre haza akart jönni. Ő magyar, felelte, neki itthon van a helye.

Hatvan évig úgy élt, hogy szégyellte magát. Szégyellte, hogy sárga csillagot kellett viselnie, szégyellte, ami vele történt. A megaláztatást, a kifosztottságot, a veszteséget. Aztán találkozott Az Élet Menete vezetőjével, aki meggyőzte: beszélnie kell arról, amit átélt. Ráébredt, csak akkor tud továbblépni, ha megosztja másokkal az élményeit. Több iskolában járt, ahol döbbenten tapasztalta, a gyerekek szinte semmit nem tudnak a holokausztról. Ám a fiatalokban fogékony hallgatókra talált. Ma szilárdan hiszi: ha tíz gyerekből csak egyben megragad valami, az már komoly eredmény.

Utazott Az Élet Menete vagonkiállításával is. Egy alkalommal miután pár szót szólt a hallgatósághoz, odament hozzá egy fiatalember, akinek az apja csendőr százados volt. Bocsánatot kért tőle az apja és a maga nevében. Ha tehát beszélünk a borzalmakról, bármilyen fájdalmas az emlékezés, többet érünk el, mint a világ összes újságcikkével – jelenti ki Varsányi Imre.

Aztán a márványtáblára pillant. A családja jó része fel van rá írva. Két éve Auschwitzban járt, ahol szintén emlékezhetett. És akkor feloldódott benne a némaság. Örül, hogy elment az egykori öldöklés színhelyére. Így ma már ki tudja beszélni magából, amit a szíve legmélyén oly sokáig súlyos teherként rejtegetett.

Rados Virág

Nem volt „igazi" tudós a világhírű magyar fizikus

„Gyermekkoromban két dolog érdekelt: a fizika és a politika. Valószínűleg politikai tájékozottságomnak köszönhetem, hogy életben maradtam, s a fizikának, hogy érdekes az életem" – mondta Szilárd Leó, aki ötven éve, 1964. május 30-án halt meg. A múlt század egyik legeredetibb és legsokoldalúbb elméje részt vett az atombomba előállításában, az első atommáglya megépítője, egy hűtőszekrény feltalálója, a biofizika egyik atyja, emellett elbeszéléseket is írt.

1898. február 11-én született Budapesten, Spitz Leó néven. A találékony fiú kiskorában, amikor testvére beteg lett és elkülönítették, távírókészüléket eszkábált össze, hogy tartani tudják egymással a kapcsolatot. Iskoláival nem volt nagy szerencséje, saját bevallása szerint matematikatanára „igazi idióta volt".

Egyetemi tanulmányait Budapesten kezdte, de a zsidó származású diákok arányát maximalizáló numerus clausus miatt az első adandó alkalommal „a fizika Mekkájának" tartott berlini egyetemre ment. Disszertációját Entrópiacsökkentés termodinamikai rendszerben intelligens lény hatására címmel írta. Itt barátkozott össze Einsteinnel, akivel több közös találmányt is jegyeztek, ezek egyike egy hűtőszekrény volt.

A szerkezet nem terjedt el, de a hűtőfolyadékot áramoltató mágneses szivattyújának elvét ma is alkalmazzák az atomerőművekben. Szilárd Hitler hatalomátvétele után az utolsó pillanatban, egy nappal a zsidók határátlépését megtiltó rendelet előtt hagyta el Németországot. (Ezután állandóan bepakolva tartott ágya mellett két bőröndöt, hogy ha kell, azonnal indulni tudjon.)

Londonba érkezve, egy szakmai konferencián hallotta a világhírű fizikus, Ernest Rutherford szavait: „Aki az atomenergia ipari méretű felszabadításáról beszél, az holdkóros." Szilárd persze azonnal a téma tanulmányozásába fogott, és a legenda szerint 1934-ben séta közben, egy közlekedési lámpa előtt megállva ötlött fel benne a láncreakció gondolata: ha találna egy elemet, amely a neutron hatására szétesik, és egy neutront felhasználva kettőt bocsát ki, akkor ezen elemből elég sokat felhalmozva, láncszerű magreakciót lehetne előidézni. Be is nyújtotta szabadalmát, de titokban tartotta, s jelentősége miatt az admiralitásra ruházta. Más téren is korát megelőző gondolkodó volt, ő vetette fel az elektronmikroszkóp, a lineáris gyorsító és a ciklotron ötletét, elképzeléseit azonban nem publikálta, így a dicsőség másoké lett.

1938 szeptemberében, a müncheni egyezmény idején egy előadáson vett részt az Egyesült Államokban, és ott is maradt. Pár hónappal később értesült arról, hogy német tudósoknak sikerült az uránt neutronokkal bombázva végrehajtaniuk az első atomrombolást, azaz az általa megjósolt láncreakció valósággá vált. Szilárd és magyar emigráns tudóstársai, Wigner Jenő és Teller Ede azonnal levelet fogalmaztak Roosevelt elnöknek, a dokumentumot Einstein írta alá. A tudósok arra figyelmeztették az elnököt, hogy a nácik megépíthetik az atombombát, és azt sürgették, az Egyesült Államok is kezdjen neki az ilyen irányú kísérleteknek. Ez a levél vezetett aztán el a Manhattan-tervhez, az atombomba kifejlesztéséhez.

A munkában Szilárd és az olasz Enrico Fermi kapták feladatul a láncreakció szabályozását, 1942-re megépítették a világ első atomreaktorát, szabadalmukat az Egyesült Államok jelképes áron, 1 dollárért vette meg. Szilárd, Fermi és a többiek pontosan tudták, milyen nagyszerű és egyben szörnyű eszközt adtak az emberiség kezébe. Aggályaikat az amerikai elnökhöz írott memorandumban fejtették ki: „Olyan felfedezések, amelyeknek az Egyesült Államok népe nincs is tudatában, befolyásolhatják a nemzet jólétét a közeljövőben... A bomba bevetése Japán ellen hatásos lehet, de semmivel sem igazolható."

Ezek után 1945 augusztusában ledobták az atombombát Hirosimára és Nagaszakira, Szilárd Leó pedig elfordult a magfizikától. Megpróbálta az általa kiengedett szellemet visszazárni a palackba, a Pugwash-mozgalom élén küzdött az atomenergia békés célú felhasználásáért. Még Moszkvába is ellátogatott, visszatérte után létesült a Fehér Ház és a Kreml között forródrót. Élete hátralévő éveiben vírusbiológiával foglalkozott, a memóriát és az öregedést tanulmányozta, a biofizika egyik atyjának is őt tekintik.

1953-ban rákot diagnosztizáltak nála, orvosai lemondtak róla. Ő saját elképzelései szerint kidolgozott sugárterápiának vetette alá magát, amiről asszisztense azt írta: „Rettenetes látvány volt. Bőre teljesen elszürkült, rendkívül lefogyott, arcáról szinte fürtökben lógott a bőr. Úgy látszott, hogy mégis előző kezelőorvosainak volt igazuk." De most is Szilárdnak lett igaza, még tíz évet élt, és amikor 1964. május 30-án szívrohamban elhunyt, a boncolás rákbetegségnek a nyomát sem mutatta ki szervezetében.

Szilárd, aki rászolgált volna a Nobel-díjra, a kitüntetést nem kapta meg. Rokonszenves és szellemes ember volt, amikor egyszer arról faggatták, minek tulajdonítja, hogy a múlt század természettudományi fejlődésében egy ilyen kis nemzet fiai ilyen kiemelkedő szerepet játszottak, a kérdést azzal ütötte el: a magyarok más égitestről származó, különösen fejlett civilizációból érkeztek a Földre. Nem volt „igazi" tudós, nem bújta folyton a könyveit, szívesen járt társaságba, szerette az életet. Világszemléletére jellemző, hogy kávéját szaharinnal itta, de a tetejére mindig egész halom tejszínhabot halmozott.

Múlt-kor / MTI

Támogatóink:

Nemzeti Kulturális Alap

MAZSÖK

MAGÉN ISTVÁN

Olvasónapló

Kabai évszázadok (3.)

1907-ben Kabán, Rosenfeld Jakab hitközségi elnöksége idejében mélyebbre fúrják a mikve melletti ártézi kutat, hogy a föld gyomrából bővebb vízáldás jöjjön, és (csodák csodája) víz helyett földgázt találnak. Az a régi nyár Kabán a felfedezés örömében és izgalmában telt. Az isteni ajándék kiaknázására és hasznosítására részletes költségvetési tervet készítenek. A munka teljes stratégiára épül: praktikumra, gazdaságosságra, korszerűségre. Az egyik problémát alárendelik a másiknak, hogy a három módozat közötti kapcsolat együttesével szülessen meg az új mű. A sokoldalú megfelelés kényszere irányt szab. Úgy tűnik, hogy a modernség a zsidó vallással jól összeegyeztethető. A nagyváradi főrabbi engedélye áldás azoknak, akik retorikai képességeikbe a természettel való nagy találkozást is beleszövik. A tapasztalat újszerű, mely a fejlődés fogalmának korszerűsítéséhez, újrafogalmazásához vezet. A nagyváradi főrabbi megnyugtató válasza arra a kérdésre, hogy a felfedezett földgázt használhatják-e a templomban és a fürdőben világításra és fűtésre, harmóniát teremt. „...miáltal templomunk felszerelése az akkori időkhöz viszonyítva annyira modernizálódott, hogy sok várost is megelőzött. Ugyanakkor a templom előcsarnokába kis gázfűtésű kályhát, a fürdőbe pedig betonkádakat és gázfűtésű vízmelegítő üstöt is felszerelnek.”

Feldmann István utolsó kabai hitközségi elnök 1956 nyarán írógéppel lejegyzett emlékirata még megjelenésre, felfedezésre vár. Ma még irodalmi környezettől, leendő olvasóitól távol, a számítógép „íróasztalfiókjában” pihen. Talán prófécia lesz egyszer, önvallomás vagy jóslat. Mai formájában azonban retusálatlanul közvetíti a kinyilatkoztatás sokjelentésű valóságát. Elbeszélés, mely filozófiai jelentéssel bír. Melyet meg kellene mentenünk az utókornak!

Fájó szívvel olvasunk a kabai hitközség viszálykodásáról. 1928. augusztus 25-én Teitelbaum Heiman főrabbi közli híveivel, nyájával, melynek immár két évtizede pásztora, a hitközséggel, melynek tartóoszlopa, hogy megválik állásától, és elhunyt apósa örökébe lép. Putnokra megy körzeti főrabbinak. Hiába recitálja a leköszönő, a báránykáit elhagyni készülő rabbi érdemeit a díszközgyűlés. Lelkipásztoruk lemondását hiába változtatja jegyzőkönyvileg megörökített ige-eseménnyé... „Ettől az időtől származtatható a kabai izr. hitközség belső békéjének kisebb-nagyobb szüneteket kivéve állandó heves harcokká, belháborúvá való átalakulása, mely egészen a deportálásig tartott” – írja szomorúan Feldmann. Az egymással acsarkodók képtelenek megegyezni abban, hogy ki legyen a rabbijuk. Az ifjú, nagy hírű és nagy reményű Teitelbaum Jakab, a leköszönő rabbi fia-e, vagy a püspökladányi Rosenberg Mózes? (Meg kell jegyeznünk, hogy egyikük sem tért vissza a munkaszolgálatból.) Feltámadnak a körömszakadtáig tartó viták és belvillongások, az értelmetlen, bomlasztó, energiákat felemésztő, kilátástalan presztízsharcok. Amúgy „zsidó módra” egyik fél sem enged, és ha volt is valami eredménye, jobban mondva következménye ennek a makacsságnak, az nem volt egyéb, mint hogy a kabai közösség rabbi nélkül maradt – véglegesen.

Ezt írja Feldmann: „Az 1939. év a jogfosztó második zsidótörvénnyel (1939. IV. t.c.) kezdődik. A zsidóknak az értelmiségi szakmákból való elbocsátása, trafik- és italmérési igazolványok elvétele, zsidó vallású ügyész, bíró, tanár, tanító elbocsátása, a zsidóknak a honvédségből való kizárása, a numerus clausus bevezetése az iskolákban, a visszatért Felvidék zsidósága elleni »iparrevízió«, árukészletük elkobzása, a Dohány utcai zsinagóga elleni merénylet ennek az évnek a főbb eseményei.”

Miközben a hitközség újabb és újabb pályázatokat ír ki a rabbiállásra, szürreális történések zaklatják az olvasót. Valamiféle feloldhatatlan zavarodottság kószál az idősíkok között. A rabbiválasztás tragikomikus színjátékká nemtelenedik.

„Jellemző, hogy a szélsőjobboldali pártok már a »harmadik zsidótörvényt« követelik.” Kitör a második világháború. A református templom 200 éves fennállását ünneplik Kabán. Makláry püspök beszédét az első zsoltár eredeti héber idézetével kezdi: „Boldog az, aki nem ül a gyűlölködők székébe.”

1942-ben Magyarország is szállít anyagot a pogromokhoz és a mészárlásokhoz. Külföldi honosokat zárt marhavagonokban összegyűjtve Kamenyec-Podolszkba deportálnak, ahol kirabolják és lemészárolják őket, bestiális kegyetlenséggel, nőket és gyermekeket is, „sokakat elevenen temetnek el”.

Sir Herbert William Emerson, a Népszövetség menekültügyi főbiztosa találóan mondja: „A modern civilizáció egyik legnagyobb tragédiája közeledik!”

Az 1942. évben kezdetét vette a „koreszme” magyarországi főpróbája, az újvidéki tömegmészárlás. „Az áldozatok szerbek és zsidók voltak, akiket kirabolva és legyilkolva a Duna jegén vágott lékbe csúsztattak” – írja Feldmann. – „Ez év tavaszán kezdődött meg a zsidó munkaszolgálatosok tömeges frontra hurcolása. (...) ...hogy hazájuktól távol egy megnyújtott időtartamú pogrom áldozatai legyenek. Őreik legtöbb esetben gyilkosaik is egyben. Az emberi gonoszság, szadizmus kimeríthetetlen változatait lehetetlen felsorolni. Miként kínozták, éheztették, hajszolták halálba az ártatlanok ezreit, akiknek csak az volt az egyetlen vétkük, hogy zsidónak születtek” – írta Feldmann István, a kabai hitközség utolsó elnöke 1956 nyarán. – „Gyilkosaik egy része mindmáig büntetlen maradt. Hitközségünk tagjai közül is számosan lettek áldozatai a katonaruhába bújt vadállatok rémtetteinek. Az áldozatoktól még a »hősi halott« címet is megtagadták, legfeljebb mint »honvédelmi halottakat« dobálták közös sírba őket. (...) Ők és otthon maradt hozzátartozóik testi-lelki gyötrése, kínzása egyik eszköze volt ennek a korszaknak.”

Feldmann István könyve fontos kordokumentum, mely napjaink vitáiban is perdöntő lehet. Akár „szoborügyben” is. A német megszállást követő időszakról a következőket írja: „Az emberi agy minden tehetségét igénybe vették kínzóink, hogy mennél jobban gyötörjék hittestvéreinket, mennél jobban kiszolgálják nácista megbízóikat, sőt még túl is szárnyalják azok embertelenségeit. Pápábbak voltak a pápánál, ahogy azt egy régi példabeszéd találóan kifejezhetné” – írja Feldmann. Ezt ők az akkori divatos szólásmód szerint „idegháborúnak”, megtorlásnak stb. nevezték.

Természetesen az alsóbb hatóságok sem akartak kimaradni a védtelen, meggyötört, elcsigázott emberekkel szembeni egyenlőtlen harcból. Ők is siettek kivenni részüket – tisztelet a szórványosan előforduló kivételeknek – a könnyű prédaszerzést és gyors előmenetelt ígérő „faji küzdelemből”. Az úgynevezett „politikai szélkakasok” típusaival, de az emberi szadizmus és jellemtelenség típusaival is ekkor találkozunk először. Egymás után jelennek meg az újabb és újabb szigorítások, rendelkezések.

Feldmann István az 1956. év nyarán magának írta visszaemlékezéseit. Talán így tudott hitének, a létező Isten szeretetének értelmet adni. Talán távolra helyezte magát a szövegtől, hogy a leírt eseményeknek történelmi dimenziót nyújtson. Magának sírt, és amikor az olvasó a szövegben felfedezi önmagát, önnön valóját, vele sír ő is. Pedig Feldmann kerüli a szentimentalizmust. Világnézete történészi. Az már paradoxon, hogy a történész gondolatszabadsága csak a világnézet kényszerítő erejével karöltve közelíthető meg.

„A csendőrségek szinte egymást igyekeztek túlteljesíteni a különböző című zaklatásokban” – írja A fasizmus és a deportálások kora című fejezetben. „Megtiltották például önkényesen, hogy a helyi lakosság a zsidóknak élelmiszert adjon el. Ezen tilalom áthágói ellen eljárást indítottak »árdrágítás« címén, vevőik ellen pedig »áruhalmozás« címén, még abban az esetben is, ha például csak egy liter tejet vagy egy csirkét vettek. Természetesen még a jobb érzésű keresztények is vonakodtak ezek után élelmiszert eladni (...) mert nemcsak a csendőrségi vallatásoktól, hanem még a kilátásba helyezett internálástól is tartaniuk kellett...

Mindezeket követték a hittestvéreinknél szinte rendszeressé váló állandó csendőrségi zaklatások, házkutatások, melyeket »rejtett élelmiszerek utáni kutatással« indokoltak...”

De térjen pihenőre a toll, mielőtt a szavak „történetiséget” igazoló kifejezőereje túlságosan magával ragad.

(folytatjuk)

DEUTSCH GÁBOR

Eszti néni „gyermekei”

A barátom mesélte: Ha az önzetlenség szobrát állítanák fel, megmintázhatnák Eszti néniről. A szobor szó nem illik hozzá, de a meghatározás igen. Eszti néninek nem született gyermeke, és mégis volt vagy fél tucat. Férje nyomdász volt, az akkor igen tiszteletre méltó mesterségnek számított. (Nem mintha most nem lenne az.) De a körülmények annak idején a tüdőt erősen kikezdték. Ő sem számított kivételnek. Az első világháború második évében ment el. A Nyomdász Szakszervezet rendkívül aktívnak bizonyult, provokátornak tekintették, aki nem lépett be. Ők törték a sztrájkot, ha erre sor került.

Eszti néni fiatalon lett özvegy, tízévi házasság után. Bár sok kérője akadt, megőrizte férje emlékét, többet nem ment férjhez. Egyébként varrodában dolgozott. Le nem vette a lábát a varrógép pedáljáról. Akkor lábbal kellett a masinát működtetni. Szemét le nem vette Annuskáról és Kornéliáról (Nelliről), testvére két lányáról, akik szintén a varrodában dolgoztak. Óvta őket a főnök mohó tekintetétől. Annuska vidékre, Kiskunfélegyházára ment férjhez egy baromfitenyésztőhöz, Svéd Lacihoz. Egyébként az akkor nagyközség (ma már város) ezen mesterségnek köszönhette hírnevét. A másik lány, Nelli a Hutter és Level háztartási cikkeket nagykereskedelmi rendszerben árusító cég adminisztrációjában helyezkedett el. Annuskáéknál két gyerek született, Jutka és Feri. Ők friss hússal ellátták az egész családot.

Eszti néni mindent elintézett nekik, amit csak a fővárosban lehetett megoldani. Nellit Felsővisóról érkezett fiatalember, Misi üzleti ügyben gyakran megkereste, testvérével gyufa-nagykereskedést nyitottak, ahol háztartási holmikat is forgalmaztak. A sok tárgyalásból házasság lett, négy gyermekáldással. Az első kislány, Zsófika nem élte meg harmadik születésnapját. Majd egy lány és két fiú érkezett. Mirjam, Aser és Dávid. Ahogyan Máramarosban mondták a rokonok, Duved. Eszter testvérei közül csak Vilma maradt magyar földön, ők a Vasvári Pál utcában laktak. Szida és Flóró azt hitték, e honhoz tartoznak majd, de Temesvárt és azt a vidéket elcsatolták az országtól. Ők vándorbotot vettek, és ahogy a költő mondta: „kitámolygott Amerikába másfél millió emberünk”, ők is velük tartottak. Az ő történetük külön lehet egy beszélgetés tárgya, most csak annyit, nem könnyen, de végül is megtalálták a számításukat. Volt még egy fiú a famíliában, Mendel, ő is azt hitte, hogy Magyarországon marad, de mint tudjuk, Temesvár Romániához került. Mendelt ez nagyon bántotta, de annyiban szerencsésnek bizonyult, hogy így elkerülte a további tortúrát, a deportálást. Viszont a háború után a jól menő textilkereskedését elvették, házát is államosították, csak egy kis szobát hagytak meg nekik, és szolgálniuk kellett az odatelepített funkcionáriust, egy jó szándékú munkásembert és családját. Aki nem volt rosszindulatú, fürdőszobát alakított ki számukra a pincében. Ahogy lehetett, elhagyták az országot, feleségével együtt Chilébe utaztak a lányukhoz, ott szenderültek jobblétre az 1970-es évek derekán.

Tehát Magyarországon Eszter maradt és Vilma, aki még idős korában is nagyon szép volt. Fiatal korában bolondultak utána a férfiak, de ő megmaradt Gyula bácsi mellett, aki a fáspincéjéből társával együtt hordta házhoz a fát és a szenet. 1944-ben, az összeköltöztetés napján, amikor a Vasvári Pál utcai lakásukat el kellett hagynia, még azon lakásban hunyta le a szemét.

Ennyire előre talán ne ugorjunk, tehát két testvér maradt Magyarhonban, Eszti és Vilma. Elmondottuk, hogy Eszti néni nagyon sokat segített a kiskunfélegyháziaknak, gyakran utazott hozzájuk. Az adminisztrációjukat is ő végezte. Már a vasúti kocsiban jól ismerték. Éleződött a helyzet, 1944-et írtunk. Annuska nénit és famíliáját előbb Kecskemétre vitték, aztán ismeretlen helyre. Hírmondó sem jött vissza a Svéd családból. Legyen áldott az emlékük. Esztinek is el kellett hagyni a Német utcai lakását és Vilmának a Vasvári Pál utcait, ezért Nelliékhez költöztek a Paulay Ede utcába, egy sárga csillagos házba. Novemberben a balul sikerült fegyverletétel napján ezen jelet levették a házról, sőt védekezésre is gondoltak, buzogánnyal, baltával szerelték fel magukat október 15-én, de hajnalra kiderült, nincs értelme, a nyilasok átvették a hatalmat.

A Paulay Ede utcában három gyerek élt. Az apáért jöttek október 15-én, aztán többet nem látták. Az anyát a házból a többi 50 év alatti hölggyel novemberben vitték el (többet őt sem látták), akinek utolsó kívánsága az volt, hogy a gyerekeket egy Vöröskereszttel védett házba igyekezzenek eljuttatni. Eszti néni ezt meg is tette. Ugyanis az anya hosszú sorban állás után bejutott a svájci követségre, ahol tanácsolták, hogy a gyerekeket vigyék ezen helyre. Címet is adtak, amelyet Eszti néni megkapott, mielőtt az anyámat elhurcolták.

Maradtunk öten: Eszti néni, Vilma és a három gyerek. A Perczel Mór utcában, Lakatos miniszterelnök feleségének a lakásában történt a Vöröskereszttel védett lakások elosztása. Eszti elment oda, de nagyon sokan várakoztak a sorukra, én elkezdtem erősen sírni, és így előrevettek. Később nagyon elszégyelltem magam, hogy viselkedésemmel előnyt szereztem. A gyerekeket a Garay utcai, vöröskeresztes táblával jelölt házba szállították. Az igazság az, hogy a táblát ugyan kitették, de semmi hivatalos okmány nem lett volna, amely erre jogosított. De megúsztuk. Ezt a táblát hol kitették, hol bevették, ahogy éppen az adott helyzet kívánta. A személyzet szökött munkaszolgálatosokból verbuválódott. Ha ellenőrzés történt, elhagyták a házat, a becsületes lakók segítettek ilyenkor az ellátásban. A felszabadulás után – mivel szüleink nem jöttek vissza – az idős nagymama és testvére, Eszti néni vette gondozásba a három gyereket. Mivel a nagymama betegeskedett, lényegében minden teher Eszti nénire hárult. A fiú azonban alijázott Izraelbe, a lány leérettségizett, és még abban az évben férjhez ment egy nyíregyházi vaskereskedőhöz, aki az üzlet kényszerű bezárása után kerítésfonó kisiparos lett. Egész nap tenyerén vezette a drótot, amelyből a kerítést készítette.

Eszti nénire maradt tehát betegeskedő testvére és én. Nagymama elment, Eszti néni éveken keresztül gondoskodott rólam. Gyermekének tekintett, pedig tulajdonképpen nagynagymama volt, mint a nagymama testvére. Ugyan neki nem született gyermeke, de ő nevelte Annuska néni gyermekeit, és később hárman rámaradtunk. Nővérem, bátyám kirepültek a házból, de én maradtam. Sarkon állás kenyérért az 50-es évek elején, derekán – Eszti néni. Ki varrta fel a leszakadt gombot – Eszti néni. Ki kelt fel hajnalban, hogy friss uzsonnát csomagoljon – Eszti néni. A sor még hosszan folytatható.

Élt 90 évet, és csak hálával gondolhatok rá én is és a nejem is, aki az utolsó években „menye volt”. A legkevesebb, amit megtehetek, hogy megemlékezem róla, és a többi nevelt „gyermeke” nevében is amit értünk tett, megköszönöm. Bizonyára les ránk az égből, azért jut eszembe nap mint nap a neve: Eszti néni.

Egyetemi pedagógusi végzettséggel, 5 éves pedagógusi szakmai gyakorlattal és közoktatási vezetői végzettséggel rendelkező

igazgatót

keresünk a Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség által fenntartott 12 osztályos oktatási intézménybe.
Fényképes önéletrajzot, motivációs levelet és oklevélmásolatokat kérünk.
E-mail cím: zsofia@orthitk.t-online.hu

* * *

VII. kerületi székhellyel működő hitközség megfelelő képesítéssel és közoktatási gyakorlattal is rendelkező

nyugdíjas főkönyvelőt

keres, megegyezés szerint 4 vagy 6 órás részmunkaidős munkarendbe.
Kérjük, hogy fényképes pályázatukat és személyes bemutatkozó levelüket (bérigényük megjelölésével) a zsofia@orthitk.t-online.hu e-mail címre küldjék.

MEMENTO
Tisztán emlékezünk
Támogasson!
Számlaszám:
11707024-20386324
www.memento70.hu

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Önkéntes munka Izraelben! Most igazán nagy szükség van Rád! Ha szeretnél segíteni, gyere velünk! Csoport indul augusztus 31-én, majd az őszi ünnepek kivételével háromhetente. Jelentkezés: Deutsch János, +36-20-233-8454, lljano@freemail.hu, vagy személyesen az Izraeli Kulturális Intézetben minden kedden, 16–17 óra között.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Víz-, gáz-, fűtésszerelés, lakásfelújítás. Farkas Zsolt, 06-30-381-0672.

Festői környezetben, dombtetőn, fenyőfák között panorámás, különálló, kétszintes, összkomfortos, új családi ház garázzsal, nagy kerttel, díszhalas medencével Budakeszitől 16 km-re 42 millió Ft-ért eladó. Azonnal költözhető. Tel.: +36-30-973-0452, +36-1-243-4420.

GÁBOR ESZMERALDA becsüsműgyűjtőnő elsőként, legmagasabb áron, készpénzért vásárol judaikát, továbbá festményeket, csillárt, bronztárgyat, bútorokat, ezüsttárgyakat, tört vagy fazonaranyat, porcelánokat, herendit, meissenit, Zsolnayt, Kovács Margit, Gorka Géza alkotásait is. Egyebeket, órákat, teljes hagyatékot. Kiszállás, értékbecslés díjtalan, vidékre is. Üzletünk: II., Fő u. 67. Tel.: 06-1-789-1693, 06-30-382-7020.

A Budapesti Ingatlanközvetítő Kft. eladó és kiadó lakásokat, házakat, telkeket, üzlethelyiségeket, irodákat keres! 351-9578, 06-70-383-5004.

A Budapesti Ingatlanközvetítő Kft. munkatársakat keres! Érdeklődni: 06-70-383-5004. Fényképes önéletrajzát az ibp@ibp.hu e-mail címre várjuk!

Sürgősen keresünk Újlipótvárosban 60–70 m^2 körüli, Bauhausban lévő lakást II. emelettől, ami felújításra szorul, azonnali fizetéssel. Telefon: 06-30-885-2456.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Zsidó Nyári Fesztivál 2014

Program címe/közreműködők	Dátum	Helyszín
Kérdezem a csillagokat A Budapest Klezmer Band koncertje Vendég: Tompos Kátya	2014. 08. 31. 19.00	Dohány utcai zsinagóga
KUTATÓ KEZEK Alföldi Róbert és a Szakértők estje Közreműködik: Radnai Csilla, Hevér Gábor	2014. 08. 31. 19.30	Uránia Nemzeti Filmszínház
Kőszegi New5 koncert	2014. 08. 31. 20.00	Rumbach zsinagóga
Shana Tova – Újévváró kántorkoncert Fekete László, Nógrádi Gergely, Zucker Immánuel Dobszay Péter – orgona Jeruzsálemi Akadémiai Kórus Közreműködik: Neumark Zoltán – zongora	2014. 09. 01. 19.00	Dohány-zsinagóga
Nem tudhatom – Radnóti és korunk Előadják: Mácsai Pál, Fullajtár Andrea, Dés László, Dés András, Lukács Miklós	2014. 09. 01. 19.30	Uránia Nemzeti Filmszínház
Fischer Annie 100 – Emlékest és kiállítás A kiállítás kurátora és az est házigazdája: Kárászy Szilvia zongoraművész Vendégek: Prunyi Ilona, Csoba Tünde, Dévény Anna, Szutrély Katalin, Falvai Katalin, Dr. Székely György	2014. 09. 01. 19.00	Kárászy Szalon
Nigun koncert Sztárvendég: Frank London	2014. 09. 02. 20.00	Rumbach
Egy pesti lány – monodráma Színész: Olasz Ági	2014. 09 .02. 19.30	Goldmark Terem
Kislányom Anne Frank Budapest Táncszínház előadása Km.: Gálffi László	2014. 09. 02. 19.00	Nemzeti Táncszínház
Budapest Bár – Klezmer plusz… Vendég: Bangó Margit László Boldizsár	2014. 09. 03. 19.00	Dohány utcai zsinagóga
Pár-Beszéd Parti Nagy Lajos, Grecsó Krisztián – Dés László, Dés András estje	2014. 09. 03. 19.30	Uránia Nemzeti Filmszínház
„Énekek éneke” Tisztelet a zsidó zeneszerzőknek CSORDÁS KLÁRA – ének JEFF COHEN – zongora	2014. 09.03. 19.30	Goldmark Terem
NOÉ (NOY) – David Yengibarian Trio	2014. 09. 03. 20.00	Rumbach-zsinagóga
Volt egy tánc – Zorán-koncert Vendégek: Gerendás Péter Kulka János	2014. 09. 04. 19.00	Dohány utcai zsinagóga
I. rész: Közel Capához (dokumentumfilm) **II. rész: Mindig az első vonalban… –** Robert Capa élettörténete versben, zenében Előadók: Maia Morgenstern Nagypál Gábor Zenei vezető: Jávori Ferenc Közreműködik: Jávori Ferenc – zongora Gazda Bence – hegedű Nagy Anna – harmonika Rendező: Koltai M. Gábor	2014. 09. 04. 19.30	Uránia Nemzeti Filmszínház
HAZAÚT – a Lukács Miklós Trio koncertje Vendég: Nick Roth	2014. 09. 06. 21.00	Rumbach-zsinagóga
A Föld hangjai Horgas Eszter és Falusi Mariann koncertje Közreműködik: Cseke Gábor – zongora Dajka Krisztián – gitár Hárs Viktor – basszusgitár Gyenge Lajos – dob Pusztai Csaba – ütők	2014. 09. 06. 20.30	Uránia Nemzeti Filmszínház
Nagyon klezmer Giora Feidman & Gitanes Blondes koncert	2014. 09. 06. 20.30	Zeneakadémia
Budapest Bámészko – koncert és könyvbemutató Fellép: Kováts Kriszta Kvintett Vendég: Nádasdy Ádám nyelvész, költő, műfordító, esszéista, egyetemi tanár	2014. 09. 07. 18.00	Goldmark Terem
Bródy János-koncert	2014. 09. 07. 19.00	Dohány utcai zsinagóga
FESZTIVÁLELŐZETES: **Hegedűs a háztetőn – musical** A Pannon Várszínház vendégjátéka Veszprémből Rendező: Vándorfi László Közreműködik: Budapest Klezmer Band	2014. 08. 24. 19.00	RAM COLOSSEUM
FESZTIVÁLELŐZETES: **IDA –** dán-lengyel film	2014. 08. 30. 20.30	Uránia Nemzeti Filmszínház
Könyvkiállítás és Vásár Izrael és Magyarország diplomáciai kapcsolatának 25 éves évfordulója alkalmából	09. 03.–09. 07.	Gozsdu-udvar
Kiállítás: Imák Auschwitz után Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány szervezésében. Kurátor: Galambos Ádám evangélikus teológus Megnyitó: szept. 1. 18.00 óra	09. 01.–09. 30.	Rumbach-zsinagóga

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Aug. 22.	Szombat reggel Aug. 23.	Péntek este Aug. 29.	Szombat reggel Aug. 30.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.45	8.00	19.30	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai út 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	19.45	9.00	19.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.20	8.00	19.10	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.20	8.00	19.10	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.30		18.30	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	
Siófok (Széchenyi út 4.)	19.00			

NAPTÁR

Augusztus 22. péntek	Év 26.	Gyertyagyújtás: 7.26
Augusztus 23. szombat	Év 27.	Szombat kimenetele: 8.32 Újholdhirdetés
Augusztus 25. hétfő	Év 29.	Jom kippur kátán
Augusztus 26–27. kedd–szerda	Év 30. – Elul 1.	Újhold
Augusztus 29. péntek	Elul 3.	Gyertyagyújtás: 7.13
Augusztus 30. szombat	Elul 4.	Szombat kimenetele: 8.17

Magén István: Isten a fegyvergolyóban című kisregényének bemutatója szeptember 2-án, kedden, 17 órakor lesz az Írok Boltjában (Andrássy út 45.). A szerzővel beszélgetnek: Szávai Géza író, a Pont Kiadó főszerkesztője, Babits Antal Scheiber-díjas kultúrtörténész és Szécsi József vallásfilozófus, egyetemi docens. Az eseményre lapunk olvasóit és barátait szeretettel várjuk.

Hírek, események röviden

– **Közlemény.** A veszprémi zsidótemetőt (Veszprém, Mártírok u. 8.) 2014. július 1-jétől zárva tartjuk, és kutya is őrzi. Kérjük, hogy látogatási szándékát a gondnokkal, Eszes Tiborral (telefonszáma: +36-20-397-9865) szíveskedjen előre megbeszélni. A hozzátartozók sírjait rendszeresen felkeresőkkel a temetőbe való bejutást személyesen is megbeszéljük. A Veszprémi Zsidó Hitközség elöljárósága.

– **A Mazsihisz Ifjúsági Csoportja** tisztújítást tartott: a csoport új elnöke Ligeti András, alelnöke pedig Forrás Dávid lett. Az Ifjúsági Csoport célja, hogy hidat képezzen a Mazsihisz, valamint a zsidó civil és ifjúsági élet egyéb csoportjai között, a folytonosság elvét szem előtt tartva hozzájáruljon a Hitközség hosszú távú stratégiájának alakításához.

– **Adományok.** Gesztesi János 3000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítése céljából.

– **Sírkőavatások.** Rappaport Zoltánnak, az Újpest-Rákospalota templomkörzet volt elnökének sírkőavatása 2014. augusztus 24-én, vasárnap, 10 óra 30-kor lesz a Kozma utcai temetőben.

A karcagi temetőben avatták fel a helyi közösség volt elnökének, Rosinger Oszkárnak a síremlékét. A szertartást Deutsch László főrabbi és Szilágyi Gábor kántor végezték. A főrabbi beszédében méltatta Rosinger Oszkár életútját, kiemelve szorgalmát, odafigyelését az emberek gondjaira, bajaira, segítőkészségét, jó szándékát, jóakaratát. Szerette családtagjait, szerette a hitközségét, és szerette az embereket.

Halálozások

A gyászoló család és az ELTE ÁJK mély fájdalommal tudatják, hogy dr. Weiss Emília, az ELTE professzor emeritusa, az MTA doktora 2014. július 28-án örökre elaludt. *(x)*

Zsidó Nyári Fesztivál 2014

„...az igazat mondd, ne csak a valódit”

„...az igazat mondd, ne csak a valódit” – József Attila szavai szolgálnak mottójául a Zsidó Nyári Fesztivál megemlékezésének a holokauszt 70. évfordulójáról. Zene, vers, színház, film és tánc – több estén át a művészet sokszínű eszközeinek felvonultatásával állítunk emléket az áldozatoknak és emlékeztetünk a megmásíthatatlan történetekre.

Alföldi Róbert

Augusztus 31-én különleges, zenére és szavakra hangszerelt estére invitáljuk az érdeklődőket az Uránia Nemzeti Filmszínházba: a Kutató kezek című előadás az első és talán egyetlen alkalom, amikor *Konrád György* szövege *Alföldi Róbert* előadásában lesz hallható, amit a

Mácsai Pál

Szakértők együttes dallamokból szőtt muzsikája ölel körül.

Ugyancsak egyedi, nem hagyományos értelemben vett irodalmi élményt ígér a Radnóti Miklós halálának 70. évfordulója és a Holokauszt Emlékév alkalmából létrehozott Nem tudhatom – Radnóti és korunk című összeállítás, amelyet szintén az Urániában, szeptember 1-jén mutatunk be. *Mácsai Pál, Fullajtár Andrea,* valamint három fantasztikus muzsikus: *Dés László* szaxofonművész, zeneszerző, *Dés András* ütőhangszeres és *Lukács Miklós* cimbalomművész a vers, a próza és a zene egyedi párbeszédét valósítja meg, az elhangzott gondolatokat gazdag zenei improvizációkkal hangsúlyozva. A műsorban – amelyet *Ferencz Győző* állított össze és Dés László, valamint Mácsai Pál szerkesztett – Radnóti versein, naplórészletein kívül kortársainak írásai is szerepelnek.

Ezúttal a vidék is bekapcsolódik a Zsidó Nyári Fesztivál programjába: a Veszprémi Petőfi Színházban a Latinovits–Bujtor Játékszínben, az önkormányzat támogatásával, szeptember 6-án lesz látható *Vári Éva* immár klasszikussá vált előadásában Martin Sherman monodrámája, a Rose. A 20. század borzalmait, a háborút, a varsói gettót, az Exodus utasainak kálváriáját, családjának, a férjének és gyermekének elvesztését túlélő asszony megrázó és mégis életigenlő történetét *Ilan*

Fullajtár Andrea

Eldad rendezésében az Orlai Produkció mutatja be.

A fesztivál nyitónapján, augusztus 30-án, az Uránia Nemzeti Filmszínházban kerül sor a londoni filmfesztiválon nagydíjas és a torontói FIPRESCI nemzetközi kritikusok díját is elnyert Ida című lengyel–dán film premier előtti magyarországi díszbemutatójára. A *Pawel Pawlikowski* rendezte történet a hatvanas évek elején játszódik, egy fogadalomtétel előtt álló, árván felnőtt novíciáról szól, aki megtudja, hogy valójában zsidó családból származik, és elindul, hogy felkutassa múltját.

Vári Éva

Meghívó könyvbemutatóra

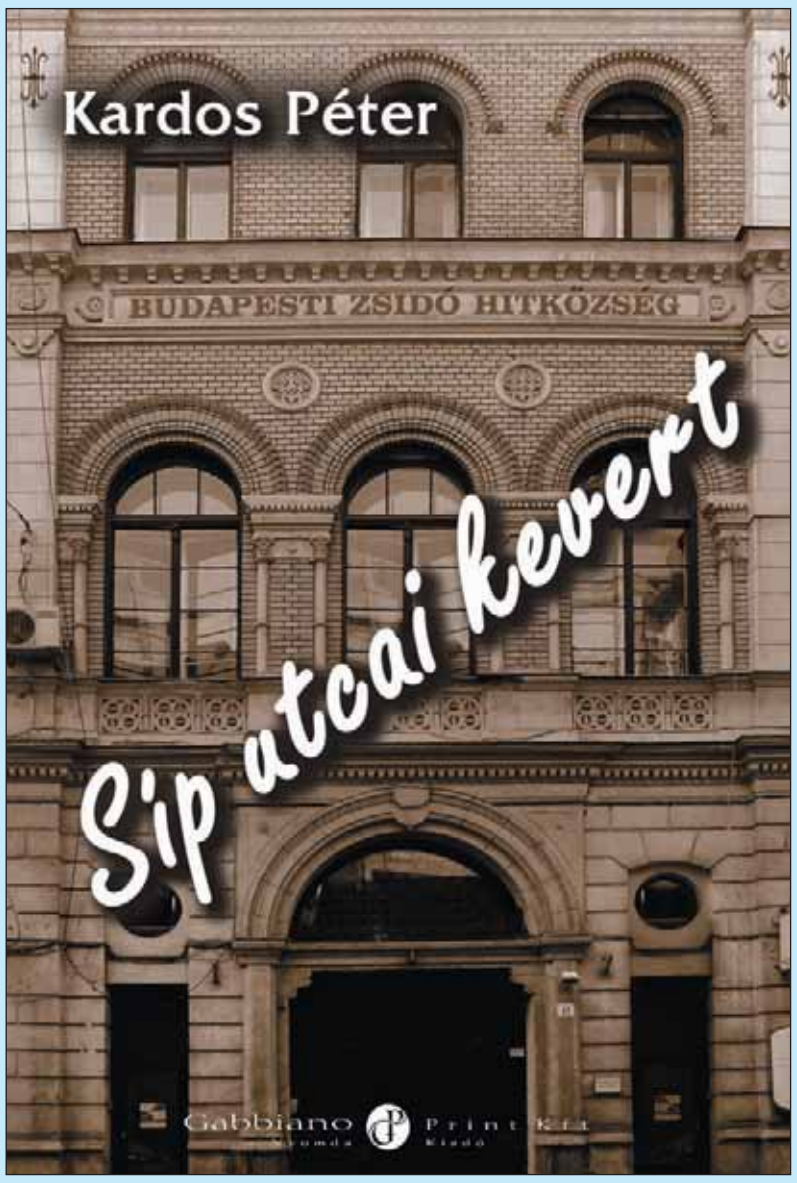

Kardos Péter főrabbi és a Gabbiano Print Kiadó ezúton hívja meg könyvbemutatóra a kedves Olvasót 2014. szeptember 9-én, kedden, délután 4 órára a Hitközség Dísztermébe (1075 Bp., Síp u. 12. II. em.).
Téma: Síp utcai kevert
Aki megnyitja:
Heisler András,
a Mazsihisz elnöke.
Aki kérdez:
dr. Frölich Róbert főrabbi.
Aki énekel és felolvas:
Nógrádi Gergely kántor.
Aki a kényes kérdéseket válasz nélkül hagyja: a szerző.
Árusítás, dedikálás a helyszínen.
Szeretettel várunk minden érdeklődőt.

...és ideje van a nevetésnek

Az USA déli határszélén egy rendőr leállít egy autót. A vezető letekeri az ablakot, és megkérdezi:

– Valami rosszat tettem, biztos úr?

– Nem, csak maga a 100 000. utazó ezen az új autópályán, ezért egy kis jutalmat adunk át.

– Hú, pedig már azt hittem, a jogosítványomat akarja megnézni, az ugyanis már lejárt egy éve.

Megszólal a sofőr felesége:

– Egy szavát se higgye, tökrészeg!

Mire a nagypapa a hátsó ülésről:

– Mondtam, hogy nem jutunk messzire ezzel a lopott autóval!

Végül a fiuk szintén hátulról:

– Átértünk már a határon, szenyor?

* * *

Az állatorvos lebetegszik, és elmegy a háziorvosához.

– Mi a panasza? – kérdezi a doki.

– Nézze, én állatorvos vagyok. Én úgy gyógyítom a betegeimet, hogy nem kérdezek tőlük semmit, hiszen ők nem tudnak válaszolni. Maga erre nem képes?

– Dehogynem – válaszolja az orvos kis gondolkodás után. Szó nélkül megvizsgálja az állatorvost, majd átad neki egy receptet.

– Tessék, ezt váltsa be!

– És ez hatni fog?

– Persze. Ha mégsem, akkor legfeljebb elaltatom...

SPÁNN GÁBOR

Wanted

Egy régi irodalmi bon mot szerint a könyveknek saját sorsuk van. Ezt mindig hittem, de az már meglepetést okozott, hogy néha egy-egy újságcikknek is. Pedig újságíró körökben egy másik aranyköpés szerint nincs régebbi, elavultabb dolog egy tegnapi újságnál. Az, hogy egy újságcikk életre kel, következménye van és önálló folyamatokat indít el, különös öröm a szerzőjének. Márpedig egy régebbi cikkemmel ez történt. Néhány lapszámmal ezelőtt Susanne címmel írtam egy anyagot az Új Élet-beli rovatomba egy Zürichben élő, 80-on fölüli holokauszttúlélő hölgyről. Mint a lap állandó olvasója arra kért, írnék-e egy figyelemfelkeltő anyagot arról, hogy ő – miután nagykorú gyermekei a világ négy sarkán idegen nyelvű környezetben élnek, és már nem is beszélnek magyarul – magára maradva, szeretné megőrizni magyartudását. Mivel környezetében a mindenkori magyar nyelvű háztartási alkalmazottján kívül nincs senki, aki beszélné szép nyelvünket, szeretné, ha találnék az itthoni zsidóság körében olyan levelezőpartnert számára, aki mellőzve az általa is gyűlölt számítógépes technikát, hajlandó 2014-ben kézírással, papíron levelezni vele. Cikkem megjelent, én már régen elfelejtettem, több száz más téma foglalkoztatott, amikor megcsörrent a telefonom, és ismét Svájc volt a vonalban. A hölgy egyrészt megköszönte, hogy legalább 4-en, 5-en jelentkeztek, és már kapott is kedves hangú leveleket, másrészt ismét segítségemet kérte egy furcsa és őt zavaró élethelyzet megnyugtató megoldására. Elmesélte, hogy nem sokkal az írás megjelenése után csöngettek a hatalmas ház kapuján, ahol Zürich egyik mellékutcájában él. Tekintettel arra, hogy a ház a kertje végében fekszik, messze az utcától, ő pedig már nehezen mozog, ezért a Romániából származó, de magyarul valamit beszélő alkalmazottját küldte ki, nézze meg, ki keresi. A gondozónő elmondása szerint egy magyar páros állt a kapu előtt, és megkérdezte, hogy Susanne Vozar itt lakik-e. Az igenlő válasz hallatán átadtak neki három darab magyar klasszikus regényt (Mikszáth, Krúdy, Móricz műveit) azzal, hogy ha nem találna levelezőpartnert az idős hölgy, legalább legyen mit olvasnia anyanyelvén. A román alkalmazott verbálisan hibásan, de kézzel-lábbal segítve próbálta becsalogatni az adakozókat, hogy legalább egy teára jöjjenek föl, és ismerjék meg munkaadóját. Közölték, ők csupán turisták, még aznap vissza is jönnek Magyarországra, köszönik, de nem élnek a meghívással, bemutatkozni sem kívánnak, csupán meghatotta őket az idős hölgy igyekezete, mellyel az anyanyelvéhez ragaszkodik, és úgy döntöttek, hogy hoznak neki ajándékba könyveket. Ehhez nem szükséges személyes ismeretség. Susanne nekem elmondta, hogy ez őt halálosan zavarja, mert mindenképp szeretne köszönetet mondani az ismeretleneknek – akár zsidók voltak, akár nem –, akik egy Új Élet-beli cikk alapján számára kincset érő, szellemi és lelki élvezetet szerző ajándékkal kedveskedtek. Nem tudnám-e megkeresni, kik lehettek, akár úgy, hogy az Új Élet hasábjain megadom a magam vagy az újság elérhetőségét, és kéri, hogy fejezzük ki végtelen háláját. Hát én ezt most ünnepélyesen megteszem. Kérem azt az ismeretlen magyar turista párost, akik vették a fáradságot, hogy a három könyvvel megkeressék a számukra bizonyára ismeretlen címen lakó idegen hölgyet, és köszönetet sem várva átadtak számára három kis darab óhazát, hogy ha tehetik, hívják fel az Új Élet szerkesztőségét (061-3222-829), ahol Kardos Péter főrabbi, főszerkesztő Susanne Vozar nevében szeretne köszönetet mondani!

Bármilyen hízelgő egy újságíró számára, ha cikke nem pusztába kiáltott szó, bennem ez a történet egy másik gondolatsort is elindított. Nemrégiben a történelemtudomány egyik felkent magyar papnője úgy nyilatkozott, hogy él közöttünk egy népcsoport, amelyik felmenőinek szenvedéséből kíván leszármazottként hasznot húzni. Engedtessék meg nekem – nem mint újságírónak –, hogy ehhez amolyan „a csapos közbeszól” alapon hozzáfűzzek valamit. Magam gettólakó holokauszttúlélő vagyok, úgyhogy leszármazottamnak még egy kicsit várnia kell, hogy hasznot húzzon valamikor majd az én szenvedéseimből. Viszont ezúton üzenem a történészprofesszor asszonynak, hogy ha legközelebb ebben a témakörben megszólal, talán említse meg azt is, hogy Európa közepén, Zürichben él egy 80 éven fölüli holokauszttúlélő „felmenő”, akinek minden gyermeke „elmenő”, tudniillik egy percet sem éltek Magyarországon, és soha egy fillér hasznuk sem volt édesanyjuk, nagyanyjuk szenvedéseiből. A hölgy maga sem tartott és tart igényt semmiféle kárpótlásra, viszont elmondása szerint csak akkor gondtalan az éjszakája, ha magyarul álmodik, és haláláig őrizni és ápolni kívánja azt a nyelvet, amin gyermekkorában édesanyja nappal imádkozni tanította, és este magyar népmesével altatta el. És ez a magyar ugyanaz a nyelv, amin a holokauszt idején némely magyar csendőr és rendőr nem túl kedvesen sürgette őt, hogy ugyan szálljon már be abba a vagonba, amely meg sem állt vele Auschwitzig...